

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

"TABOR" izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
datumom naslednjega dne ter stane
mesečno po pošti D 10.—, za ino-
zemstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.50, na izkaznice D 10.—,
inzerati po dogovoru.

Naredi se pri upravi "TABORA",
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke:
Navadne Din —75,
ob nedeljah Din 1.50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
UPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, prithijsko desno. Tele-
fon št. 24. — SHS poštnoštevnica
račun št. 11.767.

Na naročila brez denarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, nedelja 15. oktobra 1922.

Številka: 234.

Dr. Fr. Lipold. Po beogradski demo- kratski konferenci.

Beograjska demokratska konferenca je silajno dokumentirala jedinstvo stranke, utrdila njeno notranjo silo, ki bazira na programu, ponovno odobrenem od vseh članov kluba in vseh članov glavnega strankinega odbora in pokazala moč njene trdne organizacije, ki je neomajljiva.

Spletka, ki je stremela za razbitjem demokratske stranke in utrditvijo avtonomističnih stremenj, je bila premeteno pripravljena; da ni uspela, je dokument, ki kaže, da sloni stranka na trdnih programatičnih temeljih. Zagrebški kongresisti imajo dvoje lic. — Očividno, ki je našlo izraza v zagrebški resoluciji, skriva zahtevo po reviziji ustave. Vsi časopisni komentariji o zagrebškem kongresu in izjave njegovih aranžerjev na povdarjajo, da je le v reviziji ustave v avtonomističnem smislu iskati spasa. Demokratska resolucija ponovno rovdarja, da stoji stranka neomajeno na stališču vidovdanske ustave in da mora biti politika demokratske stranke usmerjena za to, da se vidovdanske ustava izvede do konca. Aranžerji zagrebškega kongresa, katerim je prvi cilj prememba ustave, so bili tedaj odbiti. Demokratska resolucija povdarja važnost ureditve razmer na Hrvaškem, ki je ena nujnejših potreb naše države. Demokratska resolucija kaže tudi pot, po kateri se ima ta ureditev izvršiti. Zakonodajno in administrativno delo naj se izvede v najširšem duhu demokratskega programa v smeri, da se doseže čim krepkejšo edinstvo v narodu in čim boljše priprave na politične prilike. Stranka vabi na tej predpostavki k izvršitvi tega programa na sodelovanje vsakogar, ki priznava temelj vidovdanske ustave in državno narodno edinstvo. Beograjska demokratska konferenca je tako pokazala pravilno umevanje hrvaških razmer in pokazala realno pot za njih odpravljanje. Tudi v teh pozitivnih smernicah dela se je pokazalo v stranki popolno soglasje. — Radi tega je povsem brezpomembno, če so obstojala nesoglasja v tem, je li bilo prav, da so se predstavniki demokratske stranke udeležili zagrebškega kongresa. Koraka, ki ga je storil predsednik stranke s svojim prihodom na zagrebški kongres, se ni obsodilo, ker je bilo enodušno naziranje vseh članov konference, da je predsednik stranke posejil zagrebški kongres, ker je smatral, da dela take prav za državo in za stranko. Obsojeni so pa bili oni aranžerji in posetniki zagrebškega kongresa, ki so videli v tem kongresu početak razpada demokratske stranke in prvi korak za revizijo ustave. Ker je predsednik stranke g. Ljuba Davidović uvidel, da se hoče zagrebški kongres v teh smernicah izfablirati, tudi ni zahteval, da se njegov korak odobri. Načrt za ureditev razmer na Hrvaškem pa je bil v smislu neizpremenjenega demokratskega programa jednodušno ustanovljen in od obeh glavnih voditeljev stranke g. Davidovića in g. Pribečevića odobren.

Nade zlasti prečanskih sovražnikov demokratske stranke, med katerimi gredo v prvi vrsti hrvaški in slovenski demokratski identiteta z svojim užaljenim samoljubjem, se niso izpolnile. — Demokratska stranka ni ostala le enotna, nje sila se je na zunaj in znotraj ojačala. Vsi nasprotniki demokratske stranke morajo računati z enotno in trdno demokratsko fronto. To ojačenje

Fašisti na Sušaku.

Nova akcija d'Annunzijevih arditov.

Beograd, 13. oktobra. (Izv.) Danes so dospele brzajavne vesti, da so fašisti dopoldne zasedli Sušak, kjer zbirajo svoje sile. Zasedli so tudi vso demarkacijo črto proti Sv. Ani in Martinščici. Že prejšnji dan so bili na Reki in na Sušaku nalepljeni lepaki, ki naznanjajo prebivalstvu, da je d'Annunzio prevzel poveljstvo nad fašisti na Reki.

Beograd, 13. oktobra. Vest o drznem pohodu fašistov na Sušak je vzbudila v mestu veliko razburjenje. Vse prebivalstvo se strinja v tem, da si izzivani blaznega d'Annunzia, ali kdorkoli je že organiziral to pustolovščino, ne bomo smeli dovoliti in da vlada stoji pred odločitvijo: ali poseže vmes z energično akcijo, ki bo enkrat za vselej onemogočila rovarjenje neodgovornih elementov, ali pa si bodo fašisti osvojili tudi še druge dele našega Primorja.

Z ozirom na vesti iz Sušaka sta se takoj posvetovala ministrski predsednik Fašič in zunanji minister Ninčić. Čim prej vlada točnejše vesti, se bo ministrski svet posvetoval o odredbah, ki jih bo storila vlada.

Stavka na Češkem še traja.

Moravska Ostrova, 13. okt. Današnja poročanja radi mezd v kovinski industriji so se kljub obojestranskim kompromisnim predlogom izjalovila. Podjetniki vztrajajo na tem, da se dosedanje mezde znižajo za 30%.

Moravska Ostrova, 13. okt. (Izv.) Listi poročajo, da vitkoviške fužine in jeklarne so morale vsled nastalega pomanjkanja premoga ustaviti delo, vsled česar je nad 1000 delavcev brez zaslužka. Iz tega vzroka namerava ustaviti delo tudi tukajšnja kemična tovarna.

demokratske stranke po bojih, ki so jih zanetili sovražniki stranke, naj bo nam vsem mladim in starim borcem za demokratsko misel bodrilo, da se dela v strankini organizaciji še trdneje poprimemo in tudi pri nas doma strankino organizacijo ojačimo.

Kje je vlada?

Laška sodba o laških razmerah.

Gorica, 11. oktobra.

(n. n.) Italija je danes brez vlade! To se pravi, ima jo, ali ta vlada je tako brez vsake moči, da povsod in ob vsaki priliki, kjer in kadar omeni kdo vlado, vse le zmiguje z rameni in se pomilovalno posmehuje. Vlada je, ali ta vlada ne vlada, temveč ji vladajo drugi, kakor sami hočejo, pa naj je vladi prav ali pa tudi ne. Danes v resnici v Italiji vladajo fašisti in vlada nima drugega posla, kot da fašistovskim samovoljnim protizakonitim akcijam naknadno pritiska pečat zakonitosti. Ker pa vendar v Italiji dandanes še ni vse v omami fašizma, se vsakodnevno dviga iz naroda bolj ali manj odločen odpor proti temu vladnemu kretenstvu in tako čitam v gorškem listu "Il Popolo Friulano" pod gornjim naslovom uvodnik, ki tako značilno očrtava politični položaj v Italiji, da vam ga podajem v celoti. Članek se glasi:

«Če bi bili mi velik list, kakor je "Corriere della Sera", bi si mogli dovoliti klic: »Pred vsem je treba vladel«

Zagreb, 14. oktobra. (Izv.) Ko se je izvedelo za fašistovsko drznost na Sušaku, se je polastilo prebivalstva silno ogorčenje. Javnost zahteva, naj vlada reši čast in ugled naše države. Nove vesti iz Sušaka so izostale, ker so fašisti pretrgali vse vezi. Iz bližnjih krajev, kamor se je zateklo nekoliko beguncev, poročajo o prvih nasilstvih, s katerimi se drzni pustolovci bore proti ogorčenju, ki se je polastilo suškega prebivalstva.

Trst, 14. oktobra. (Izv.) Fašistom naklonjeni krogi kažejo očitno zadovoljstvo nad vestmi iz Reke, ki poročajo o zasedbi Sušaka. V novem nastopu d'Annunzia vidijo v začetku velikopotezne akcije italijanskega fašizma in govore celo o skorajšnjem pohodu v Dalmacijo.

Irenična vest.

Beograd, 14. oktobra. (Izv.) Včerajšnja »Politika« izve, da je dosežen popoln sporazum med italijansko in našo vlado glede izvedbe rapalske pogodbe. Gospoda Antonijević in Tosti sta podpisala zapisnik in kakor hitro se Schanzer povrne v Rim, mu predložijo zapisnik v podpis.

Na vzhodu. — Turki prekoračili nevtrarno zono.

Carigrad, 13. oktobra. (Izv.) — Turške čete so severno od Gezeba zopet prekoračile nevtrarno cono; vendar pa so se kmalu umaknile nazaj na turško ozemlje. Kakor se je ugotovilo, je bila to turška konjenica. Turki se opravičujejo da se je to zgodilo pomotoma. V okolici Danaka so Turki začeli izpraznjevati.

Obseg brzajavnih vesti je danes skrčen, ker vsled raznih ovir nismo prejeli dovolj beograjskih in mednarodnih vesti.

Ker smo pa skromen pokrajinski list in celo v novi pokrajini, se moramo zadovoljevati s tem, da čitamo članke drugih listov, ki se skladajo z našimi mislimi, katerih pa mi sami ne moremo objaviti, ne da bi nam se očitno avstrijskanstvo. Ne pomaga nič, mi smo novinci, smo prišli zadnji in moramo napraviti novicejat. In ko bomo prejeli krst, bomo tudi mi mogli povedati svoje misli, ne da bi jih prej čitali v vseh velikih in malih listih naše države.

Ker pa so že »Corriere della Sera« in veliki listi v prestolnici povedali svoje mnenje o tem vprašanju, moremo vprašati tudi mi: **kje je vlada?**

To vprašanje zares ni novo. Stavili smo ga že zdavnaj, ali sedaj se nahaja tako stalno na ustnicah vsakogar, da bi kazalo priobčiti na četrti strani lista oglas z razpisom lepe nagrade za tistega, ki bi našel to vlado.

Najprej so prišli komunisti, boljševiski karneval: nisi smel po ulici brez izkaznice s srpom in kladivom. Bili so časi, ko si kot potnik na železnici moral čakati strojnika, ki je stopil s stroja, da se oddahne, bili so časi, ko pisma niso prihajala na svoj naslov, ker so si poštni uslužbenici privoščili počitnice. — Tovarne so imele svoje rdeče straže. Po ulicah so se vršili le takile kratki razgovori: — Državljan X, si komunist? — Ne? Udri po njem!

Na palači Braschi (ministrstvo predsedništva) je bila za grb frigijska čenica (znak revolucije, kakor so jo

nosili jakobinci v francoski revoluciji). Ali vlada, kje je bila?

Potem je prišel popolarski (klerikalni) intermezzo: niti jesti nisi smel brez privoljenja Don Sturza (Don Sturzo, duhovnik, je glavni tajnik laške ljudske stranke) in prihajale so bele garde, ki so gospodarile po deželi. »Živio papež — kralj!« se je kričelo po Rimu, in kdor je hotel obvarovati svoje imetje, je postal papežev.

Tedaj je bil na viminalski palači (ministrski svet, ministrstvo notranjih stvari) za grb jezuitski klobuk. Ali vande ni bilo!

Danes imamo fašistovsko milico z vsemi njenimi pravilniki. Danes je stvar odločnejša: ko so že strogoglavlili nekoga guvernerja (trentinskega generalnega civilnega komisarja) se govori že kar o pohodu proti Rimu, o zasedbi parlamenta, o diktaturi.

Danes so z viminalske palače sploh sneli grb; mogoče je, da se v nekoliko dneh pokaže tamkaj listič v napisom: oddaja se v najem, za pojasnila se je obrniti na trg Montecitorio (parlament).

Potemtakem ima prav »Corriere della Sera«, ko pravi: »Predvsem je treba vladel« — kajti lepo je reči, da ima naša dežela najlepše nebo, da ima rodovitno zemljo in ljudi z možgani v glavi, vse prav. Ali vendar je to dežela, kjer se dajejo in dobivajo batine vsevprek in se vse giblje le po taktu udarcev. In v takšnih razmerah se ne dela in ne proizvaja. Ustvarjajo se res sindikati (strokovne organizacije), ki pa bi se mogli imenovati sindikati za brezposelnost, riči se na inozemstvo, ker lira pada dan za dnem in se ne uvideti, da je padanje valute delo tuzemstva, ne pa inozemstva.

V Italiji se že nekaj časa sem preveč toleče, a malo dela, dočim bi se moralo delati in proizvajati, delati in proizvajati in še enkrat delati in proizvajati.

Za to je treba, da se duhovi pomirijo, da se demobilizira vse četaštvo, treba bi bilo vlade, ki bi se ne dala skopiti od nikakršne politične premoči in bi bila takšna, kakor je zahteva vsa Italija: vlada z glavo na svojem mestu in železno pestjo. In predvsem vlada ljudi, ki se razumejo v svoj posel, kajti politika po poklicu ne ustvarja sposobnosti, temveč jo uničuje. In danes imamo, žal, preveč politikantov in le malo tehniški sposobnih ljudi.

Treba je vlade, ki bi znala varovati državo vsake zmede in ščititi svobodo državljanstva pred vsakim nasiljem. Da se narod reši vseh kali razpada, ni treba fašistovske milice, za to zadostujejo zakoni, če pa ne zadostujejo, pa naj se napravijo in znati jih je treba uveljavljati.

Parlament ne deluje? Naj se razpusti in naj se razpišejo nove volitve, ali prej naj se vzpostavi avtoriteta države, kajti volitev je pravica državljanov, ki jo mora izvrševati popolnoma svobodno. Če bi se kršila ta svoboda, bi nove volitve ne dosegle svojega namena, imeli bi parlament, ki bi ne predstavljal dežele, in bi bili tam, kjer smo.

Ali morda se hoče ustvariti diktatura kake stranke. Italija ni nikdar trpela diktatur.

Danes je treba duhove usmeriti k delu, ki ga je tako treba, in ustvariti predvsem ono duševno edinstvo delavstva, čigar pomankanje dežela tako težko občuti. Urejanje strankarskih milic je le predigra za pokušaje nadvlade, ki bi bili, četudi bi se posrečili, le preveč prehodni, da bi mogli koristiti.

Delati je treba v miru in enkrat za vselej proč s pustolovščinami!

Tem izvajanjem goriškega laškega lista pač ni treba komentarija. Povedal je dovolj jasno, da v Italiji najdeš vse, predvsem pa latine, nasilje, samo ne reda, samo ne poštene vlade, ki bi dela potrebnemu in dela željnemu ljudstvu znala zajamčiti tisti mir, ki je neobhodno potreben za prospešen razvoj vsakega ljudskega snovanja in delovanja. In takih pametnih glasov se čuje v Italiji od dne do dne več, toda, žal, še vedno premalo, da bi utišali tisto madutost, ki so jo s svojim donebesnim pretiravanjem »zmage« pač znali izzvati v vročehrvnih glavah prav isti vodilni krogi, ki danes ne znajo najti ne poti ne načina, da bi ukrotili razbrzdane duhove in jih pokorili državni avtoriteti in zakonom.

Ob takih razmerah ni čuda, da pada ugled države, da propada narodno gospodarstvo, da se država bliža čimdalje tem hitreje neizogibni pogubi. — Ob takih razmerah za Italijo ni rešitve!

Gimnazija, dijaški dom in Mladika v Ptuj.

I.

Heine deli heidelburško prebivalstvo v študente, filistre in živino. Tako bi mogli tudi ptujsko prebivalstvo glede stališča, katero zavzema proti gimnaziji, deliti na tri skupine: Eni ljubimo in cenimo ta zavod, ker se zavedamo njegove važnosti v kulturnem, gospodarskem, narodnem in državnem oziru. Drugi so indiferentni proti gimnaziji in pravijo, da nimajo nič od nje. Tretjo skupno pa tvorijo tisti, ki se ne morejo vzdržati v nove razmere in sovražijo gimnazijo najbolj zato, ker je — slovenska. Teh sicer ni mnogo, a so močni po svojem bogastvu. Njihovo sovražstvo do slovenske gimnazije gre tako daleč, da pošiljajo svoje sinove v inozemstvo: Gradec, St. Pavel, Celovec itd., plačujejo za njimi z denarjem, katerega pridobivajo od našega ljudstva, ter s tem pomagajo slabiti našo valuto. Namesto da bi šolali sinove na domačem zavodu in bi, ako imajo težkoče pri študiju, vzeli dobre domače dijače na pomoč ter jih tako podpirali v njihovem eksistenčnem boju, namesto tega dajo svoje sinove vzgajati po tujcih v duhu, ki je naši državi sovražen, ter se tako vedno bolj oddaljujejo od ljudstva, od katerega živijo.

Veliko je število indiferentnih, ki pravijo, da ne rabijo gimnazije in nimajo nobene koristi od nje. To je popolnoma napačno stališče. Kdor sam ne rabi gimnazije, pa ima gotovo v svojem sorodstvu koga, ki je ali bo kdaj zaradi svojih otrok hvaležen, da ima mesto tak zavod. Korist od gimna-

zije pa ima vse prebivalstvo: trgovci in obrtniki direktno, ker starši, ki imajo sinove v šolah, prihajajo v mesto in pri tej priliki obiskujejo tukajšnje gostilne in trgovine ter kupujejo svoje potrebščine. S tem se zviša promet, zaslužijo trgovci, gostilničarji in drugi obrtniki, od teh pa zopet delavej v mestu in kmetovalci iz okolice. Torej nikdo ne more reči, da nima koristi od gimnazije! Plače profesorjev, dohodki od zunanjih dijakov skupaj z vsotami, katere bi tukajšnji starši morali plačevati, ako bi dali otroke v drugo mesto, znašajo na leto več milijonov kron, ki pridejo ptujskemu prebivalstvu v korist.

Povdarjati moramo še vzgojne prednosti šol v manjših mestih z manjšim številom dijakov. Tukaj ni toliko zapeljivosti in prilike, da bi se dijaki izgubili in zanemarili, nadzorovanje je lažje in učiti se morajo bolj vestno in pridno, ker jih je malo in pridejo vsak hip na vrsto. Zato se tudi očitno ptujski gimnaziji, da je stroga in težka. Stroga mora biti šola, če hočemo, da bo mladina kaj pridna. Klasifikacijski uspehi pa na ptujski gimnaziji niso slabši kakor na drugih srednjih šolah. V lanskem I. semestru, ki vedno izkazuje slabše uspehe, je na ptujski gimnaziji izdelalo 56% vseh učencev in je gimnazija bila na 11. mestu med 19 zavodi Slovenije, torej približno v sredini. Na koncu leta po vseh ponavljalnih izpitih pa je izdelalo nad 86%, kar je že pred vojno pomenjalo prav ugoden uspeh. Dijaki, ki si prebirajo zavode in odhajajo iz ene šole, ker se jim zdi pretežka, pa tudi na drugi šoli nimajo nič boljšega uspeha, ker se je pokazalo že šestkrat. Ni kriva šola slabega uspeha, ampak večinoma dijak.

(Dalje prihoduje.)

Politične vesti.

* Radić ima vedno manj uspeha. Izgleda, da je vzrok Radićevim popustljivim izjavam iskati v neprestanem nazadovanju njegove stranke med hrvatskim kmetiskim ljudstvom. Radić je prezirljivo obračunal s svojim uskokom dr. Häuslerjem, na tihem pa je v hudih skrbel, da mu dr. Häusler popolnoma prekriza račune. Hrvatski kmet misli trezno, pa za tolikim obljubami vprašuje Radića: Kje ti je, brate, tvoja republika? Vedno več jih je, ki uvidevajo, da imajo od take politike le škodo in da bi bil položaj v državi drugačen, če bi se hrvatski poslanci sporazumeli s srbskimi in slovenskimi. Hrvatski listi poročajo, da je imel Radić zadnje dni nekoliko neuspešnih shodov v Podravini. Udeležba je bila slaba, a na shodah samih je bilo slišati mnogo neprijetnih medklavic. Pomisliti je treba, da je bil Stjepan Radić v teh krajih še pred enim letom prvi za Bogom. Sedaj je nje-

gova »glorija« zelo obledela. Dr. Häusler izjavlja, da pride v Beograd več njegovih tovarišev — poslancev. Radićeva obstrukcija bo končala tako, kot so doslej končale vse parlamentarne obstrukcije; zmaga pač oni, ki delajo!

* O agrarnem režimu v Bolgariji je pripovedoval ministrski predsednik Stambolijski českim novinarjem v Pragi: Vlada je izvršila globoke socialne, finančne in politične reforme, ki so prizadele razred posejdujočih. Tako je z zakonom o dolžnosti dela uvedlo za vse mladeniče in deklice, ki so dovršili 20 let, prisilno fizično delo. Danes sinovi najbogatejših ljudi skupaj s sinovi najrevnejših popravljajo ceste, kanalizirajo reke, suše močvirje in obdelujejo državna posestva. Aristokratske deklice iz Sofije delajo brezplačno v vseh ministrstvih, v bolnicah, v knjižnicah, v statističnih uradih itd. — Po zakonu »trudovoj pozemelni sobstvenosti« ne sme posedovati noben bolgarski državljani več kot 30 hektarjev orane zemlje in več kot 50 hektarjev gozda. Zasebna polja in gozdovi, ki presegajo to izmero, so bili razdeljeni med siromašne kmete. Tudi stanovanja so zasežena in z odvisnimi prostori razpolaga država. Za vsako razlastitev se plača odškodnina in sicer po predvojnih cenah (pred 1. 1912.). Po finančni reformi morajo vsi davkoplačevalci plačati progresivni dohodninski davek in sicer od 500 levov 2 odstotka ter 80 odstotkov od 2 milijonov levov dohodkov. Nek drugi zakon določa, da mora imeti vsak državljani stavbišče in na njem v 5 letih sezidati poslopje. Precej so omejene tudi pravice odvetnikov, ki ne smejo zastopati strank pri občinskih sodiščih. — O bolgarskemu boljševizmu je Stambolijski izjavil, da nima tal v Bolgariji. Zaježili so ga popolnoma reforme, ki jih je izvedla njegova vlada. Komunistična stranka je sicer najmočnejša izza poljedelske, a je danes povsem legalna organizacija, ki nima danes nobenih izgledov več, da bi se mogla razširiti.

* Kandidat za poljsko predsedništvo. Poljski tisk našteva sledeče osebe kot kandidate za predsednika poljske republike: maršal Józef Piłsudski, socialist, sedaj »načelnik« države, med vojno vodja »aktivistov«, ki so bili na strani centralnih držav in ustanavljali legije, ki so se borile v avstrijskih in nemških vrstah proti Rusiji in zaveznikom. Roman Dmowski, vsepoljak, voditelj »endekov« (narodnih demokratov), poslanec varšavskega okraja, ki je med vojno podpiral slovensko in rusko politiko ter je pozneje na versajlski konfer. zastopal Poljsko. Tretji kandidat je svetovnoznani pianist in šef prve poljske vlade Ignacy Paderewski, četrti bivši premier profesor in ravnatelj varšavske tehnike Ponikowski, peti bivši premier Thugutt od stran-

ke »Wyzwolenie« (Osvobodjenje) in general Józef Haller, grajščak iz Vzhodne Galicije, ki je l. 1919 s poljskimi legijami okupiral Galicijo.

* Politične posledice katastrofalnega padanja nemške marke. Iz Pariza poročajo: Listi so mnenja, da bo morala tudi reparacijska komisija pretrpeti vprašanje nemške marke. Kakor izve »Matin«, mislijo angleški delegati, da komisija ne bo čakala na sejo, ki bi se imela vršiti še le bližnje dni, da ukrene vse potrebno za preprečitev bankrota Nemčije. Bradbury bo predlagal, da naj se do konca leta 1923. Nemčijo oprosti vsakega plačevanja v gotovini in da se garancijskemu odboru prizna pravica do veta glede izdajanja novih novčanov. Doslej je Anglija odklanjala tako popustljivost. Barthou pa je izjavil, da ni postal Dumboisov učenec in da ne predlaga prisilne akcije zoper Nemčijo. Sklenil je, da bo nepristransko in trezno proučil ves problem in se potem odločil. Minister za obnovo Reibel je dejal, da Francija ne more računati z nemškimi plačili v gotovini in da je zato treba uvesti sistem dobavljanja izgotovljenega blaga.

Dor Fr. Hojnik:

Nekaj o olepševalnem društvu za mesto Maribor.

Med najstarejšimi društvi v Mariboru zavzema svoje častljivo mesto Olepševalno društvo, ki obstoja že nad 45 let. Ni ga skoraj boljše situiranega mariborskega meščana, ki bi ne bil krajšo ali daljšo dobo ud tega društva in tudi šibkejši sloji so radi pristopali društvu kot člani tako, da je število v nekaterih letih nad 2000 članov, številu, ki ga ni doseglo v Mariboru nobeno drugo občekoristno društvo.

Namen društva je izražen v § 1. njegovih pravil, ki se glasi, da hoče društvo mesto Maribor, njegove promenade, parke in nasade olepšati. Plemenito in požrtvovalno delo, ki so ga tudi vsi dosedanjí odbori tega društva častno izvršili. Društvo je toraj prevzelo nalogo, ki bi po pravem pritiskalo mestni upravi, saj bi bila njena dolžnost skrbeti za lepoto mesta in za nasade, ki bi naj bili ponos mesta in ki bi naj privabili tujce. Nasadi pa ne olepšajo samo mesto, ampak so iz zdravstvenih ozirnov potrebni tudi domačinom.

S kakšnimi sredstvi pa krije društvo svoje izdatke? Z boro članarino, katero plačujejo člani ter z raznimi prostovoljnimi prispevki od prijateljev društva, s prebitki veselja, ki se pa danes več ne obnesejo ter deloma tudi s prodajo cvetic, ki jih goji v lastni cvetličarni.

v praznem prostoru odmevajočem jeziku.

Dickensova povest »Večerne senice« poteka iz zbirke »Božične povesti«. — Dickens je pri nas najbolj znan, zato ni treba opozarjati na lastnosti njegovega pripovedovanja. »Večerne senice« dajejo čudovito fin in nenavadno zasnovan okvir staremu motivu o sinu, ki zapusti roditelje zaradi ženske in gre v bedo, dokler ga življenje zopet ne zbliža s strogim očetom.

O literarni vrednosti Bankartovih prevodov bodo lahko sodili oni, ki poznajo angleške izvirnike. Mirno pa trdim, da gre g. B. odlično mesto med našimi prevajalci iz angleščine. Njegov prevod je skrbno opiljen in stilistično zrel. Jezik mu teče gladko in fino; nikjer banalen in nikdar v zadregi za točno odrezan in lepo zvonen izraz. S knjigo »Šest angleških povesti« smo dobili literarno dostojno in resno knjižno noviteto, ki jo diči tudi lepa in okusna zunanja oprema, jasne črke in dober papir — tudi to je napredek. — Bankartove angleške povesti pa imajo še eno prednost: čita jih lahko vsak, kdor hoče čitati in uživati. Tudi v najširših slojih si bodo kmalu pridobile sloves dobre in zanimive knjige.

*) W. Irvingovi povesti »Rip van Winkle« in »Povest o dolini sna« sta izšli tudi v posebni knjigi »Dve angleški povesti«.

I.—us:

Šest angleških povesti. *)

V slovenskem prevodu imamo primeroma malo angleških pisateljev; par Shakespearejevih dram in Dickensovih romanov, nekoliko Wildea in nekaj manjših stvari, pa smo pri kraju. V zadnjem času se tudi pri nas misli na sistematično prevajanje. Naš največji lirik Oton Zupančič je posvetil svoje izvrstne prevajalske sposobnosti slovenskemu Shakespeareju, ki ga — kakor upamo — dobimo že ne v celoti, pa vsaj v najboljših delih. Založnikov čaka cela vrsta prevodov klasičnih in modernih angleških del. Najmanj so še znani angleško-ameriški pisatelji. Bizarni Poe je znan le ozkemu krogu slovenskih čitatev, dasi bi nekateri njegovi romani naježili lase tudi povprečnemu čitatelju, pa ne s svojimi poštastnimi prizori kakor cenijo nemški romani, marveč predvsem s silo umetniškega izražanja in po pisateljevem drznem poseganju za najtanjšimi skrivnostmi duše. To je le en pisatelj z ene strani Atlantskega oceana, ki še ni uveden na naš knjižni trg, da ne govorimo o mnogih drugih.

G. Jan Bankart je izdal pred dve letoma slovenskega (ali če hočete: jugoslovenskega) Robinzona, ki je dobil v našem jeziku ime Marko Senjamin. Povest je bila prirejena po an-

gleškem izvirniku in namenjena mladini, ki jo je z odprtimi rokami sprejela. Danes leži pred nami druga knjiga njegovih prevodov iz angleščine, ki nosi naslov »Šest angleških povesti«. Tri povesti potekajo od angleško-ameriškega pisatelja Washingtona Irvinga, dve od uvodoma imenovanega E. A. Poea, eni pa je avtor znani angleški romanopisec Charles Dickens.

Na videz izgleda, da nimajo ti pisatelji nič skupnega in da je zbirka zelo neenotna, morda celo kričoča po svoji slučajno nastali sestavi. Toda le na videz. Če knjigo preberesh, jo odložiš s prijetnim vtisom, kakor da si kramljal z dobrimi prijatelji. Irving, Poe in Dickens imajo lahki, finji stil, ki ziblje čitateljevo domišljijo kot bi jo nosilo lahko, ritmično valovanje vode; potem ap jih diči pristno anglosaški idealizem, ki plava nekako v sredi med resničnostjo in domišljenimi stvarmi, posega zdaj sem zdaj tja, ne izgubi pa nikdar svoje zdrave jasnosti in razumnosti. Vse povesti v tej knjigi imajo neko skupno linijo, ki teče med realnostjo in imaginarnostjo, verjetnostjo in neverjetnostjo, resnostjo in humorjem. Napetost pripovedovanja spremlja prijetno zvenkavljanje suhega stila. Nad vsem pa veje nekaj čistega in osvežujočega, kakor suhi veter nad široko, svitlo pokrajino.

Washington Irving stopa prvič pred slovensko javnost. Prevajalec pravi v predgovoru, da so »njegove povesti preproste brez velikih zapletljivosti in

*) Izšlo te dni v založbi Mariborske tiskarne d. d. v Mariboru.

Kdo pa je lahko član društva? — Vsakdo, ki plača letno 20 K članarine, znesek, katerega vsakdo premore.

Res je, da je danes draginja noznošna, pa tudi pred vojno so bili težki časi in če pomislimo, da je društvo štelu pred vojno okoli 1000 članov, ki so redno plačevali 4 K letno, kar odgovarja po današnji denarni vrednosti našim 200 kromam, je pač evidentno, da so imeli naši predniki več smisla za društvo, kakor ga ima današnje prebivalstvo, ki mu je članarina previsoka in ki sicer zabavlja čez nasade, ribnike, poti itd., ne seže pa v žep po primeren prispevek za društvo, ki se ravno v današnjih razmerah bori z finančnimi težkočami.

Naloga, ki jo mora društvo vršiti, je velika in težka breme zanj, ter bi jo pravici morali nositi vsi prebivalci mesta Maribora. Večinoma pa ti niti ne sanjajo o velikanskih izdatkih, ki jih ima društvo v teh časih, da more zadostiti svojim nalogam. Pomisliti je treba, da so v društveni oskrbi vsi mestni nasadi, klopi, pota in stezice, godbeni paviljon itd. ter da stanejo popravila, nove nabave, obdelava, itd. itd. danes dnevno povprečno čez 2000 K.

Društvo seveda ne bo moglo nositi teh bremen, če ne pride izdatna pomoč od meščanstva, ki se mora zavesti, da so edino mestni nasadi ono, kar dela iz Maribora mesto. Pomoči pa morajo po svojih močeh tudi delavski in uradniški sloji, ker park je še pač tisti prostor, ki nudi njihovi deci in ženam zastoj razvedrila.

Čim lepši bodo naši nasadi, promenade in park, tem več privlačne sile bo imelo naše mesto in tembolj bo rasel njegova sloves. Med nami Mariborčani pa naj bi tedaj ne bilo nikogar, ki bi ne smatral za svojo dolžnost biti tudi član našega Opleševalnega društva.

Dnevna kronika.

— Dr. Otokar Rybář, minister in poslanik naše države v Bruxellesu, je imenovan za člana naše komisije za izvedbo konkordata z Vatikanom.

— »Narodna odbrana« za pomoč stradalajočemu prebivalstvu. Beograjska »Narodna Odbrana« je sprejela resolucijo, s katero zahteva takojšnjo pomoč stradalajočemu prebivalstvu v Hercegovini, Črni gori in Dalmaciji.

— Pred kumanovskimi slavnostmi. Nov načrt za kumanovske proslave dolga naslednje: Prvega dne proslave, dne 24. oktobra, bodo čete — število se določi naknadno — v kumanovski okoli, kjer je hrabra srbska vojska pred 10 leti prebila fronto, vzpizorilo nekoliko momentov iz kumanovske bitke. Opoldan bodo čete prisostvovalle slovesnemu opraviilu in zahvalnici v kumanovski cerkvi, po opraviilu pa bode pred mestom velika revija čet. Istega dne zvečer odhaja vojaštvo v Skopje, kjer se bo udeležila slavnostnega sprejema kralja in skopljanskih večernih slavnosti. Del vojaštva odhaja dne 27. t. m. v Mitrovico in od tam z avtomobilom v Peč, kjer bo slovesno vstoličenje srbsko-pravoslavne patrijarha Dimitrija.

— Praktična vrednost domačega izuma IRO. Kakor izvemo, je nov sistem peč, izum g. Ivana Rogliča, podžupana v Mariboru, tudi v drugih mestih naše države vzbudil pozornost. — Peč po njegovem sistemu je bila te dni upeljana tudi v naših prostorih in se je dobro obnesla. Segreva naglo in v primeri z množino porabljenega kuriva nepriznava dobro. IRO greje iz srednje sobe dve stranski sobi, ker je na mehaničen način izkoriščena ona toplota, ki pri drugih pečeh uhaja z dimom. Peč dobro deluje in smo uverjeni, da se bo ta domači izum kmalu razširil daleč naokrog.

— Pokojniški zavod za nameščence v Ljubljani nam piše: V kratkem se vršijo volitve delegatov za občni zbor. Delegati se volijo po obveznih kandidatih listah (na uradnih obrazcih), kakor to predpisuje statut § 25 in 26, objavljen v Uradnem listu. Volilni upravičenci so porazdeljeni na 5 strokovnih edinic: 1. Denarni zavodi, 2. trgovina in špedicija, 3. rudarstvo in kovinarstvo, 4. ostala industrija in obrt, 5. vsi ostali poklici. Glas vsakega zagovornca šteje za enega, glas vsakega službodajalca pa za toliko, kolikor

ima službodajalec določenega dne zagovornih nameščenec.

— Zgradba električne centrale v Osijeku. Nek francoski konzorcij je stavil osiješki mestni občini ponudbo za zgradbo električne centrale. Osijek gradi električno centralo že 20 let, toda do uresničenja raznih načrtov še ni prišlo. Ker pa imajo z dobavo premoga za mestno plinarno velike težkoče, izgleda, da bodo ponudbo sprejeli. Potem bo izginil tudi »konjski tramvaj«, ki daje mestu precej nazadnjaško lice.

— Industrijski razvoj Zemuna. Zemun se je začel po preobratu silno naglo razvijati. Kot naravno pristanišče v trikotju med Savo in Donavo, ter kot nekako predmestje državnega centra Beograda, ima za nadaljni razvoj najboljšo podlago. Po preobratu se je naselilo v mestu mnogo industrijskih podjetij, ki dajejo mestu popolnoma industrijski značaj. Kakor poročajo listi, gradijo v Zemunu novo, moderno opekarno, ki bo proizvajala dnevno 20 milijonov zidnih opek. S tem bo znatno odpomagano pomanjkanju stavbnega materiala, ki se čuti predvsem v onih pokrajinah, ki so pretrpele vse grozote svetovne vojne, v Srbiji. Pri tem podjetju je baže udeležena tudi inozemska Rotšildova skupina. »Bavarski Lloyd«, je skupno z več nemškimi tvrdkami prisil za dovoljenje, zgradbe ladjedelnice v Zemunu, ki bi bila ob enem urejena za popraviljanje in izdelovanje železniških vozov ter lokomotiv.

— Znižanje cen v zagrebških gostilnah. Zagrebški aprovizacijski odbor je sklenil, da se cene v gostilnah, hotelih in restavracijah znižajo za 10%.

— Čehi v Novem Sadu. Češkoslovaško trgovinsko ministrstvo gradi v Novem Sadu veliko skladišče za češke industrijske izdelke in drugo blago. — Skladišče bo zaeno tudi stalna razstava čeških izdelkov.

— Velik fašistovski kongres. Dne 24. oktobra se vrši glavni kongres fašistovske stranke. Doslej se je prijavilo 24 tisoč udeležencev.

— Koliko sladkorja se pridela na svetu. Glasom statističnih podatkov se pridela na celim svetu letno krog 80 milijonov meterskih stotov sladkorja. Letošnja letina je bila nekoliko slabša, dočim se računa, da se ga bo prihodnje leto pridelo nad 95 milijonov meterskih stotov. Pričakovati je torej, da bodo tudi cene sladkorja padle.

— Zgradba velike radio-postaje v Varšavi. V bližini Varšave gradi polska država velikansko radio-postajo, ki bo lahko vršila promet z najoddaljenejšimi kraji sveta. Zgradba potrebnih zgradb se že bliža h koncu. Sprejemna in oddajna postaja sta oddaljeni druga od druge 30 km. Žica v mreži antene je dolga 17 km. Postaja bo prihodnje pomlad popolnoma dovršena ter izročena prometu.

— Katastrofalne posledice povodni v Indiji. Angleški listi poročajo o katastrofalni poplavi v indijski pokrajini Bengaliji. Nad 1500 kvadratnih milj je pod vodo. Uničena je vsa žetev in imetje poldruga milijona prebivalcev. Kot naravna posledica te nesreče se je pojavil glad, ki zahteva med preostalim prebivalstvom velike žrtve. — Povrh pa je nastopila še epidemija. — Razpadajoča trupla utopljenecv in poginule živine razširjajo silen smrad, ki okužuje celo pokrajino. Na nekaterih krajih se je že pojavila kuga in kolera.

— Atentat na italijanskega nadškofa. Iz Rima poročajo, da je bil pred par dnevi izvršen na nadškofa v Vidmu atentat. Nadškof se je peljal v svoji kočiji k neki cerkveni svečanosti v bližnji kraj. Med potem ga je napadla skupina kmetov, ki so ga hoteli ubiti. Vendar pa se je nadškofu posrečilo, da je pravočasno ušel. Le konji so bili poškodovani od kamenja, ki so ga metali razjarjeni kmetje za dirajočim vozom.

— Nova tolažba za ženske. So ženske, ki se za vsako malenkost spuste v jok in preljuje pri tem precejšnjo količino »grenkih« solza. Sedaj je londonski zdravnik dr. Aleksander Fleming dokazal, da so solze — zelo zdrave in sicer imajo to lastnost, da ubijajo razne bacile. Imenovani zdravnik je pomagal eno edino kapljico solzne tekočine z milijonom mikrobov in je ugotovil, da so

čez eno sekundo poginili vsi mikrobi. To pa povzroča snov, ki se nahaja v solzah in nosi znanstveno ime »lyso-cyn«. Torej vendar le nekaka korist od ženskega joka!

Gradbena akcija za mesto Maribor.

Podstrešna stanovanja.

Starim Mariborčanom je bilo nekaj odurnega le misliti na stanovanja na podstrešjih. Ni jim pa bilo odurno se potikati in gnetiti se po zatuhlih prostorih na dvoriščih, v ozkih ulicah brez pravega zraku in dnevne svetlobe. Se v novejših hišah najdemo stanovanja celo po kleteh, gor na podstrežje, ne, to pa ne. Skoro vsa podstrešja mariborskih hiš so zgrajena silno potratno. Masivno in veliko odveč tramovja prepreda obširne prostore, katere se izrablja pozimi za sušenje perila, sicer pa za shranjevanje razne ropotije, med katero gnezdiijo podgane in miši. Kdor danes pregleda te potratne obširne ekonomično neizrabljene podstrešne prostore, kdor pregleda po kakšnih beznicah bivajo danes po 6—10 oseb broječe družine pod isto streho, kdor sliši in vidi dan na dan takozvane stanovanjske skaudale, temu se zdi naravnost kot zločin, da samo radi nemarnosti in brezbrčnosti v Mariboru sploh obstoja stanovanjska beda.

Res je, da so svojčas delali ponekod taka podstrešna stanovanja, da so se jih ljudje raje izogibali. Brez pravih oken, brez pravega stropa, pozimi mrzla, poleti vroča. Moderna arhitektura, je odpravila strah pred podstrešnimi stanovanji in takih stanovanj v prvotnih oblikah sploh ne pozna več. Današnja podstrešna stanovanja so ravno tako dobra in udobna kakor so bila dozdaj v zadnjem nadstropju; morda so nekoliko nižja in tam kjer se uporablja stara streha brez adaptacij; ob straneh tudi vpojnjena, kar pa je za stanovanje brezpomembno. Zagreb je bil menda prvi, ki je moderniziral podstrešna stanovanja, in ž njimi prenovil tudi mesto. Izginile so že skoro pritlične in enonadstropne hiše z nadzidavo novih nadstropij in mansard in so se prelevile v moderne večnadstropne stavbe. Ni neobhodno potrebno pridobiti modernih podstrešnih stanovanj samo potem nadzidave novih nadstropij. V Mariboru imamo vse polno takih hiš, katerih podstrešja se dajo brez vsake druge prezidave tudi še zdaj in tudi preko zime preurediti v udobna stanovanja. Prvi vzgled za zgradbo takih stanovanj nam je dala trdka Durjava v Gregorčičevi ulici, kjer ravno te dni kljub dežju tržaški stavbenik g. Živec po odstranitvi nepotrebnega tramovja preureja doslej neizrabljene prostore v čedna stanovanja. To je za Maribor tudi čez zimo najhitrejši in najcenejši sistem, ki nas reši saj najhujše stanovanjske bede, ako se ga v večjem obsegu takoj oprimmemo. Vsa tozadevna pojasnila daje »Mar-Stan« na Rotovškem trgu 1.

Razstava modernih gradbenih načrtov.

Razstava modernih gradbenih načrtov, raznih novih praktičnih sistemov za zgradbo po ceni malih stanovanj, se je po zaključku obrtne razstave prenesla v pisarno Gradbene akcije, oddelek »Mar-Stan«. Med tem se je še izdatno izpopolnila, z načrti in slikami novih žp delu se nahajajočih ali šele projektiranih zgradb v Mariboru. Te razstave so se dosedaj udeležile (z novimi načrti) gradbeno podjetje: Kiffmann, Jugoslovensko inženersko podjetje, Glaser, Accetto i. dr. G. inženjer Accetto je prispeval poleg načrta za prezidavo hiše Centralne banke (sistem »Mar-Stan«) tudi zanimive načrte štedljivega zidovja »Breuer« (mestnega stavbenika Ljubljana), katerega sistem jamči za 60—65% cenejšo in hitrejšo zgradbo stanovanj, lokalov itd. Zeleti bi bilo, da se te razstave s prispevki udeležijo vsi domači stavbeniki, (tudi gg. inženjerji in arhitekti), ki dozdaj še niso ničesar razstavili. Razstava v pisarni »Mar-Stan« Rotovški trg 1. je vsakomur brezplačno na ogled med uradnimi urami in ima namen seznaniti občinstvo z najnovejšimi gradbenimi načrti oziroma sistemi.

Nadaljevanje občinske seje.

Maribor, 13. oktobra.

Klub SPJ je vložil interpelacijo radi hotela »Union«, ki ga je zasedla Ljubljanska kreditna banka ter preuredila za stanovanja za svoje uradništvo ter s tem še povečala stanovanjsko bedo. Župan odgovarja, da hotel še ni popolnoma opuščen ter da so se pri vsakokrajni kontroli našli še gostje. — Obč. svet. Slanovec opozarja na napis na hotelu, da se s 1. oktobrom opusti in popolnoma ukine. Kaj namerava storiti župan, da to prepreči. Župan odgovarja, da je za enkrat brez moči, dokler ne izide nov pravilnik.

Novi davek.

Mestno knjigovodstvo predlaga zopet nov davek in sicer takozvano uvoznino na vse blago, ki se uvozi v mestno področje, kakor se pobira tudi v Ljubljani in nekaterih drugih mestih. Obč. svetnik Zebot je v imenu kluba SLS protestiral proti načinu predloga, ki ni bil v nobenem odseku dasiravno je za vse meščanstvo dalekosežne važnosti. Stranka, ki je dala župana, je tudi dolžna dati kvorum. Zato odklanja vsako odgovornost za sklepe, ki niso bili prej v odsekkih, ter zahteva, da se ta predlog odstavi z dnevnega reda in odsekom v studij. Obč. svetnik Bahun zavrača očitke ter povdarja, da SPJ nima absolutno večine in torej tudi ne nosi absolutne odgovornosti. SLS je ravno tako dolžna nositi kvorum in prihajati k sejam odsekov, ki so se vršile, toda predloga niso mogli obdelati, ker ravno člani SLS niso prišli k seji odseka. Obč. svet. dr. Sernec povdarja, da je predlog premočno podprt. Treba je vedeti, kake izkušnje je imela Ljubljana s to davščino, kje je proračun, koliko bo stala ureditev (organi, lokali, zatvornice cest itd.) Kako se glasi tarifa, po kateri naj se pobira in odmeri davek? Vse to je tako pomankljivo, da nikdo ne more dobiti pregleda ter je proti vsakemu redu. — Vsaj tako važne stvari bi se morale prej objaviti v dnevnem redu, kakor se to zgodi drugod in kakor to predpisuje občinski pravilnik. Za to se pridružuje predlogu, da se predlog odstavi z dnevnega reda. Župan je zavračal očitke Zebota, češ da so se tudi druge važne stvari obravnavale na ta način, proti čemu pa ni protestiral; zato naj ostane dosleden. Slanovec pa mu je očital, da s parlamentarno finaso jaha opozicijskega šimla, gre pa mu je za one duše, ki prinašajo v Maribor jajca, in od katerih je bil izvoljen za poslanca. Po dolgotrajni debati se je odkazal predlog odseku, ki ga mora do prihodnje seje izdelati in predložiti plenumu.

Prošnja mestnih uslužbencev za povišanje prejemkov se odkazuje odseku, ker stoji občinski svet na stališču, da brez kritja ni mogoče dovoliti nobenih izdatkov. Obč. svet. Weixl predlaga, naj se ta zadeva nujno reši, opozarja joč na bedno stanje uradništva pri današnji draginji. Predlogu se pridružijo tudi dr. Jerovšek, ki še predlaga, naj bi se zvišanje uredilo le začasno ter pozneje, ko izide uradniška pragmatika za državne uradnike, izenačilo. Profesor Rostohar predlaga, naj bi se vsem uslužbencem takoj izplačal predjem v iznosu 50% draginjskih doklad. Vsi predlogi se sprejmejo. Ob enem pa se sklene, naj odsek do prihodnje seje izdelava predloge za povišanje prejemkov vsega mestnega uslužbenstva, da se vse prošnje skupno rešijo.

Plinarniški odsek.

Poročevalec Veronik. Stanovalec Linhardtove ulice prosijo za uvedbo razsvetljave oziroma otvoritev nove svetilke. Odsek predlaga, naj se prošnji ugodi, če se tamonjši hišni posestniki obvežejo, da nosijo polovico stroškov. Sprejeto.

Dvoptinska naprava je dogotovljena in dobro funkcionira. Kubični meter plina se je pocenil za 1.20 Din. Vsled slabega omrežja pa je izguba plina silno poskočila. Zato bi bilo nujno potrebno, da se vse omrežje izmenja in popravi. Cena plina naj se poviša na 2 Din. za kub. meter. Da bi se zvišal konzum plina, predlaga odsek, naj se dajo za nove naročnike 8-dnevna brez

plačna poskušnja plina za kuhanje. Sprejeto. Plinomeri se morajo sedaj popravljati na Dunaju. Zato predlaga odsek, naj se pošlje delovodjo Siegla na Dunaj v prakso, da bo potem mogoče v lastnem podjetju izvrševati popravila. Sprejeto.

Podjetjem, ki konzumirajo mesečno nad 2.500 kub. metrov plina, se dovoli 10% popust. Sprejeto.

Delavstvo mestne plinarne dobiva še izza vojnih časov po pol hleba kruha na dan. Ker pa je sedaj dobava kruha vsakomur omogočena, naj se brezplačno oddajanje kruha ukine. Sprejeto.

Plinarniški odsek se pomnoži od treh na pet članov.

Finančno - gospodarski odsek.

Poročevalec: Kolbesen. Vodne pristojbine za Krčevino se izenačijo z mestnimi in povišajo, popusti se ukinejo. Prošnja državne realke za popravila se odkloni, ker pobira vse pristojbine država in je tudi prevzela upravo poslopja. Mestni kino izkazuje v I. polletju 1922 čistega dobička 7.418 Din. Podžupan Roglič je mnenja, da je to za tako podjetje mnogo premalo in bi bila občina na boljšem, če odda kino zasebnikom v najem. Župan poroča, da je imel kino v I. polletju mnogo izdatkov, ter da se lahko računa v II. polletju na mnogo večji dohodek. Nekateri uradniki magistratni prosijo za denarno odškodnino za dopust, ki ga v letih 1920, 1921 in 1922 niso nastopili. Prošnja za leto 1920 se odkloni, za poznejša leta pa se dovoli odškodnina samo onim, ki so za dopust zaprosili, pa ga iz službenih ozirov v dotičnem letu niso mogli nastopiti. Pristojbine za izvoz fekalij se zvišajo od 30 na 55 Din.

Še eden nov davek.

Na predlog SPJ se sklone upeljati še eden davek v obliki 5% pribitka na vse gostilniške in kavarniške račune. Davka oproščene so samo dajatve »čez ulico«.

Ob 20. uri sklone župan sejo, ki se nadaljuje prihodnji petek.

Mariborske vesti.

Maribor, 14. oktobra 1922.

m Mestna občina podpira nemškutarijo. Na zadnji seji občinskega sveta se je sklenilo, da se pošlje delovodjo mestne plinarne, nekoga Siegla na Dunaj, da se tam priuči popraviljanju plinomerov in drugih naprav, ki se morajo doslej pošiljati na Dunaj v popravilo. Imenovani Siegl je hud Nemec in ne vemo, zakaj bi jugoslovanski Maribor ne dal izobraziti slovenskega de-

Dr. Juro Jan: „Valutno vprašanje“.

Te dni je izšla v avtorjevi založbi zanimiva knjiga »Valutno vprašanje«, spisal dr. Juro Jan, odvetnik v Mariboru (natisnila Mariborska tiskarna). Avtor povdarja v uvodu aktualnost in praktično važnost valutnega vprašanja. »Da se reši valutno vprašanje in da se poiščejo odgovarjajoča sredstva, pa je treba proučiti valutno vprašanje teoretično in praktično. Zato se je treba prevsem seznaniti s teorijo denarja, njegovim razvojem, njegovo ulogo kakor i z ulogo njegovih nadomestkov ter upogledati v načrte pravne, narodnogospodarske in socialne strokovne vede, kako je ta začrtavala ureditev valutnega vprašanja. Nadalje je treba zasledovati valutne razmere, kakor so jih ustvarjali vojni dogodki ter proučiti njih učinke na narodno gospodarstvo, na socialne razmere in obstoječe zakone, kakor i stališče, ki je k tem izpremembam zavzema naravno pravo ter narodnogospodarska in socialna veda. Podlago za nadaljni praktični proaktivi mirovna pogodba, v kolikor se je v njej režilo valutno vprašanje. — Istotako pridejo v poštev načela, ki so vodila mirovne pogodbe, ki se dajo na kratko očrtati z Lloyd Georgeovimi načeli, izrečenimi za načrt vojne likvidacije že leta 1916 in ki kulminirajo v znanih treh besedah: reparation, satisfaction, securitation (upostavitve, zadoščenje in zavarovanje)... Šele na podlagi zbranega gradiva je mogoče delati zaključke o tem, katera sredstva

lavca? Občina se vedno izgovarja, češ, nimamo slovenskih strokovnjakov! Tu je prilika, da si enega vzgajete! Pa ne, mora biti Nemec! Sploh pa je v mestni plinarni nastavljen samo nemško delavstvo i celo v pisarni ni niti enega, ki bi znal pravilno slovenščino. Svoječas je občinski svet storil sklep, da se morajo mestni nastavljenici do gotovega roka priučiti državnega jezika, pa menda je ostal ta sklep samo na papirju. Sramota pa je za naše mesto, da mestna občina podpira nemškutarijo, dočim Slovence dosledno omalovažuje!

m Gospodarstvo v mestni plinarni je tako brezglavo, da niti socialistom več ne ugaja. Dvoplinska naprava je stala mestno občino težke milijone, sedaj pa se izkaže, da je pričakovani uspeh izostal, ker je vse omrežje za nič. Skoraj 50% plina gre v zgubo. Plinarna je popolnoma pasivna, tako, da ne more plačati niti obresti od posojil, ki so se najela za dvoplinsko napravo. Mesto, da bi se najprej popravilo omrežje, so morali graditi drago dvoplinsko napravo, seveda na račun davkoplačevalcev.

m Kaj pa vpokojenci? Iz Krogov mestnih vpokojencev smo sprejeli: Na večerajnji seji občinskega sveta se je med drugim razpravljalo tudi o zvišanju prijemkov mestnih uslužbenec, ki z dosedanjimi plačami ne morejo več izhajati. Govorilo se je samo o nastavljenih, nas, vbogih vpokojenih par, ki smo po 30 in še več let garali za mestno občino, pa se nihče ni spomnil. Ker pa je tudi naše stanje skrajno bedno, kar gotovo ni nobena tajnost, prosimo vse klube občinskega sveta mariborskega, da se pri razpravi v prihodnji seji občinskega sveta zavzamejo tudi za nas in nam zboljšajo naš bedni položaj, ki nas na zimo tira na ravnost v obup.

m Socialističen blagoslov se v našem mestu vedno bolj čuti, toda ne v omiljevanju draginje, pač pa na žepih davkoplačevalcev in konzumentov. Socialistična magistratna večina noč in dan tuhta, kako bi nas osrečila z novim blagoslovom v obliki kake davščine. Ni je občinske seje, kjer bi se ne skuhal kako nov davek. Ker »bahanevec« ali dinarsi ponočnjaški davek še ne zadostuje, je socialistični klub predlagal še uvedbo novega davka. Na vsak račun v gostilni ali kavarni naj se pribije še 5%! Ker pa kažejo vsa znamenja, da bo draginja vendarle padla, so socialisti hitro prihiteli z novim davčnim načrtom: v Mariboru se naj pobira za vse blago, živila itd., ki se pripeljejo z dežele na mariborski trg ali v mesto sploh, posebna uvoznina! Da bo dalo to zopet povod za zvišanje cen, če tudi bo morda ta doklada razmeroma

naj se uporablja pri urejevanju sedanjih razmer in kaka pota naj se ubero v bodoče, da se odstranijo dosedanje valutni nedostatki.

Te uvodne besede kažejo avtorjevo orientacijo v današnjem valutnem vprašanju ter deloma tudi metode, ki se jih je posluževal pri svojem proučevanju. Knjiga, ki obsega 90 strani velike osmerke, je razdeljena na 11 poglavij. V prvem poglavju obravnava na kratko zgodovino denarja, potem državno denarno veljavo, preide k ustipističnim denarnim veljavam (Marks — delo kot denarna veljavo, teorija o žitu kot denarna veljavo, opisuje boljševisko eksperimentiranje z denarjem in končuje z razmotrivanjem o jamstvih za veljavnost državne denarne veljave. Drugo poglavje je posvečeno bankam. Tu opisuje ustroj bankovne banke in njenega poslovanja, narodnogospodarske odredbe za stalnost denarne veljave (aktivni državni proračun, prisilni zlatonovčni promet, trgovska in plačilna bilanca) ter razpravlja o vlogi tujega kapitala v domačem gospodarstvu. To poglavje se dotika tudi notranje narodnogospodarske politike in socialnih zakonov ter podaja pojem bogatstva. Tretje poglavje govori o papirnatem denarju, ki ga izdaja država v svojem imenu. V četrtem poglavju je avtor razložil pomen čekov, menic in drugih plačilnih nadomestkov, ki imajo važno vlogo v sodobnem denarnem gospodarstvu.

V prvih štirih poglavjih je čitatelj spoznal v širokih obrisih teorijo denarnega gospodarstva, dasi je avtor tudi

nizka, o tem ni dvoma. Plačal pa bo vedno le konzument! Pa pravijo, da delajo za ubogo ljudstvo, in najdejo se ljudje, ki jim še verjamejo! Za prihodnjo sejo je že napovedana razprava o novem davku na stanovanja, ki ga seveda tudi predlagajo socialisti.

m Za Jugoslovansko Matice smo prejeli iz kazenske poravnave K. — N. 200 K. Darovalcem iskrena hvala! Posnemajte!

m Današnjega občnega zbora trgovskega gremija se udeležil član deviznega odbora pri Narodni banki v Ljubljani gosp. dr. Rant, na kar se trgovstvo posebno opozarja.

m Vinska trgatve »Sokoja« v Studencih minulo soboto je prav dobro uspela. Ob obilni udeležbi domačinov se je razvila prav živahna in neprisiljena zabava. — Odbor izreka na tem mestu vsem darovalcem grozdja, sreča za licitacijo in dr., vsem cenj. damam in gospodom, ki so sodelovali v šotorih in sploh vsem, ki so na kakršen način pripomogli do dobrega uspeha, najlepšo zahvalo! Zdravo!

m Program koncerta marib. voj. muzike v mestnem parku v nedeljo dne 15. t. m. od 11. do 12. ure: 1. Ustien »Jamščik«, koračnica; 2. Ružič: »Hrvatska ouvertura«; 3. Dvorak: »Humoreska«; 4. Brodil: »Srbske ciganske pesmi«, potpuri; 5. Verdi: Potpuri iz opere »Aida«; 6. Pokorny: »Konjičke divizije«, koračnica.

m Novo trgovino z raznovrstnimi stroji sta otvorila na Slomškovem trgu tvrdka Stanitz in Hergouth, ki razpečava vse vrste poljedelskih strojev, iokomobile, stroje za mizarje, strugarje, za obdelavo lesa, nadalje avtomobile in druge vsakovrstne stroje. Interesente opozarjamo na oglas v današnji številki.

m Hotel Halbwidl. Danes nedelja predpoldanski in večerni koncert. Cene se ne zvišajo. V slučaju slabega vremena bodo lokali zakurjeni. Vstop prost 1925.

m Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Ljudska knjižnica

Narodni dom, I. nadstr.

posluje ob nedeljah od 1/2 10.—1/2 11. ure
in ob četrkih od 1/2 19.—1/2 20. ure
Mladinski oddelek ob sobotah od 18. do 19. ure.

tu ob vsaki priliki opozarjal na sodobne primere in vzglede. V petem poglavju prehaja že k sistematičnemu proučevanju sedanjega stanja valutnega problema. To poglavje je naslovljeno: Medvojno upravljanje veljave v Avstro-Ogrski, nje zavrednovanje, gospodarske posledice in upostavitveni načrt. Tu avtor kritizira sistem valutne politike v prejšnji monarhiji, označuje v markantnih potezah gospodarske posledice, ki jih je prineslo poslabšanje valute. Končno opisuje, kako je skušala prejšnja država vzdržati bankoven njegovo staro veljavo, kakih sredstev se je posluževala in kako si je zamišljala povojno denarno gospodarstvo, ki bi moralo popraviti napake in grehe med vojno. Ta reparacijski načrt pa je seveda propadel in nasledstvene države so bile prisiljene prevzeti njeno valutno zapuščino, predvsem devalvacijo denarnih vrednot.

Posebno zanimivo je šesto poglavje, ki govori, kako so reševale valuto nasledstvene države od prevrata do mirovne pogodbe. Najobširneje seveda prikazuje razmere v Jugoslaviji. Na to stopajo na površje mirovne pogodbe, ki so imele rešiti celo vrsto težkih in zapletenih narodnogospodarskih problemov, posegajočih tudi k temeljem denarnega gospodarstva. Avtor je v sedmem poglavju kritično premoštril v koliko je senžermenska mirovna pogodba pospešila in v koliko otežkočila rešitev valutnega vprašanja v nasledstvenih državah, ki trpe vse brez izjeme na posledicah avstro-ogrškega valutnega gospodarstva. Osmo poglavje

Narodno gledališče.

Repertoire:

Sobota, 14. oktobra: Baron Trenk. Izven.
Nedelja, 15. oktobra: Hlapci. Izv.
Ponedeljek, 16. oktobra: Zaprti.
Torek, 17. oktobra: Baron Trenk. B.

Kultura in umetnost

x Valutno vprašanje. Spisal dr. Juro Jan, odvetnik v Mariboru. Maribor 1922. Samozaložba. Tisk Mariborske tiskarne d. d. — Knjiga, o kateri poročamo na drugem mestu (glej drugi podlistek), je izšla včeraj iz tiskarne in se še dobi pri avtorju ter v tukajšnjih knjigarnah. Posamezni izvod stane 16 dinarjev. Knjigarne primeren popust.

x H. Sienkiewicz. Z ognjem in mečem. Povest iz davnih dni s slikami. Prevel Dr. R. Mele. III. snopič. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Strani 129 — 192. Cena Din. 7.50. Tretji snopič nove izdaje velikega in zanimivega zgodovinskega Sienkiewiczovega romana je izšel ter je opremljen z lepimi ilustracijama. Ta in prva dva snopiča se dobita pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

x Einstein o položaju nemških intelektualcev. Sloviti učenjak prof. Einstein je izjavil dopisniku londonskega »New Leader« o položaju nemških duševnih delavcev: Razen slabih prehranjevalnih razmer so se podražile tudi knjige. Naravno je, da vsled tega trpi duhovno življenje in razvoj nemške mladine. Znanstvenim in umetniškim zavodom preti vedno večja nevarnost, nekateri pa so že propadli. Borba za obstoj med neodvisnimi umetniki, glasbeniki in pisatelji je uprav obupna. Če bodo sedanje razmere ostale še del časa ali se morda celo poslabšale, bo srednji stan, ta varuh in glavni vir duševne dedščine, padel na najnižjo stopnjo. Mnogi dijaki so v tako hudi borbi za vsakdanji kruh, da so jim študije le postranski poklic. Nedvomno je, da na ta način propadejo energije Nemčije in da si ni mogoče misliti lepše bodočnosti.

x Repertoar sovjetskih gledališč. Sovjetska vlada je zelo v skrbeh za gledališča. Tudi v tem oziru je dala široko koncesijo buržoaski preteklosti. Na odru vprižarjajo dele Ostrovskega, Przeneskega in Turgenjeva od starejših, Čehova in Andrejeva od mlajših. V Petrogradu pripravljajo »Hamleta« v novi sceneriji. Bivša carska opera vprižori »Mlado« od Rimski-Korzakova.

podaja kratek pregled mednarodnih nasvetov za rešitev valutnega vprašanja. Na to sledi v devetem poglavju podrobno in kritično primerjanje reševanja denarne veljave v Italiji, na Češkem in v Avstriji, vsekakor eno najzanimivejših poglavij, ki vsebuje mnogo novih podatkov, obdelanih na podlagi skrbno proučenega gradiva. Valutnemu vprašanju v Jugoslaviji je avtor posvetil deseto poglavje. To poglavje je najobširnejše in je avtor v njem najizrazitejše povdaril svoje napore o praktični rešitvi tega perečega vprašanja. Hkratu pa podal globoko zasnovano študijo našega državnega gospodarstva. Zadnje (enaisto poglavje) je namenjeno onim, ki proučujejo valutno vprašanje bolj znanstveno. — Razpravlja o ustanovitvi vrednostne meri ter uvedbi relativno vrednostnih plačilnih sredstev.

V splošnem pa je knjiga poljudna in bo dobro rabila vsem, ki se hočejo seznaniti z osnovnimi problemi valutnega vprašanja in zlasti z njegovim sedanjim stanjem. Knjige kakor je dr. Janova še doslej nismo imeli; na Češkem je spisal slično delo sedanji češko-slovaški finančni minister dr. Rašín, vendar pa je njegovo delo posvečeno v prvi vrsti češkoslovaškemu valutnemu vprašanju, dočim je dr. Jan posvetil svoje delo na širšo podlago: na valutni problem vseh nasledstvenih držav.

Strokovno oceno bodo spisal strokovnjaki; mi danes le priporočamo knjigo dr. Jana vsem, ki se teoretično in praktično zanimajo za valutni problem.

x Nov način izobraževalnega dela
 uvaja zagrebška Ljudska univerza. Po načrtu prof. Bazale se uvedejo takozvane radne zajednice. Če se najde najmanj 15 odraslih ljudi obojega spola, ki se hočejo seznaniti s kakršnimkoli področjem znanja ali mišljenja, lahko Ljudska univerza poskrbi strokovnjaka in prostore, kjer se bodo mogli teoretično ali v danih slučajih tudi praktično seznaniti z dotičnim predmetom. Ta metoda je zelo priporočljiva in jo bo najbrže uvedla tudi mariborska Ljudska univerza, kolikor ji bodo pač dopustila njena skromna sredstva.

x Srbska Matica v Novem Sadu nas obvešča da izda letos koledar za l. 1923 in pet knjig za ljudstvo 1. Dr. M. Jovanović, Trudna žena; 2. Porodica; 3. Dete v drugoj godini; 4. L. N. Tolstoj Pripovedke in 5. Maširević, Mali pčelar. Srbska Matica si je pridobila velikih zaslug za izobraževanje srbskega dela našega naroda, zlasti v takozvanih »prečanskih« kraji. Podobna je naši Mohorjevi družbi, samo da je njen program praktičnejši in ne vsiljuje ljudstvu molitvenikov, skrbi pa za vsa vnaša na pr. za zdravstveno vzgojo, kar kažejo tudi letošnje edicije.

x Nemška propaganda v Ameriki. Charlottenburška opera priredi čez letošnjo zimo veliko potovanje v Severno Ameriko. Prvi nastop bo v Manhattan Opera House v New Yorku, kjer bo uprizorila 16 Wagnerjevih oper. Na to pridejo na vrsto Washington, Baltimore in Philadelphia. Na ta način bi radi Nemci z Wagnerjem izbrali slab utis, ki so ga napravile njihove podmornice na ameriško javnost.

x Josip Jurčič, Zbrani zbirki III. zvezek. Uredil Dr. Ivan Prijatelj. V Ljubljani 1922. Založila in izdala Tiskovna zadruga. Strani 42 + 434. Cena 30 Din. po pošti 2.50 Din. več. Dolgo pričakovani tretji zvezek Jurčičevih zbranih spisov v Prijateljevi redakciji je pravkar izšel. Prinaša zanimivo povest »Klosterski žolnir« in prvi slovenski roman »Deseti brate. Obema je napisal dr. Prijatelj 42 strani obsega. Še uvod, v katerem nam na mojsterski način oriše postanek in literarno oceno obeh Jurčičevih povesti. Zlasti uvod v Desetega brata je študija, vredna največjega vpoštovanja. Nič manj zanimive so tudi uredniške opombe. Iz spisov izvemo, da izide pri Tiskovni zadrugi v kratkem I. zv. Fr. Maslija Podlimbarskega in I. zv. Fr. Levstika zbranih spisov ter Dr. Fr. Prešerna Zbrana dela, ki jih pripravlja dr. Fr. Kidrič.

Gospodarstvo.

BORZA.

Krona notira v Curliu 2.125.
 Curih, 14. oktobra. (Izvirno.) Predborza. Pariz 40.90, Zagreb 2.125, London 23.92, Berlin 0.205, Praga 18.20, Italija 22.95, New York 539.75, Dunaj 0.0072, žig. krone 0.0078, Budimpešta 0.215, Varšava 0.055, Sofija 3.50, Bukarešta 3.32.

—o—

x Prođuktna borza v Novem Sadu, 12. oktobra: pšenica bačka 335, sremska 338, ječmen bački 300, sremski 305, oves bački 250, sremski 255, koruza bačka 300, sremska 305, fižol (novi) beli 320, pisani 310, moka (z vrečo) 0 bačka 500, za kuho 475, krušna št. 6. 425, otrobi pšenični 150, mast svinjska ab Bačka 29, zelje bačko v glavah 100, orehi bosanski 525, čebula 300. Tendence neizpremenjena.

x Uvoz pred 2. septembrom t. l. naročenega blaga. Delegacija ministrstva financ nam piše: Generalni inspektorat je odredil z odlokom l. br. 18.220 z dne 12. oktobra 1922, da smejo odbori za promet z devizami in valutami pri Narodni banki in njenih podružnicah do daljnjega izdajati odobrenja za uvoz prispelega trgovskega blaga in za industrijo potrebnega materiala, naročenega pred 2. septembrom 1922, ki že leži pri carinarnicah ali na postajah, četudi ni bil prijavljen v smislu odredbe l. br. 14.252 z dne 1. septembra 1922. (Uradni list z dne 6. 9. 1922.) Odobrenja za uvoz se izdajajo brez prava za nakup deviz. Nakup deviz za to blago se uredi z novim pravilnikom. Stranke, ki zaprošajo

tako odobrenje, morajo torej dokazati: 1. da je bilo blago naročeno pred 2. septembrom 1922, kar mora biti razvidno iz faktur, komisijskih kopij ali drugih dokumentov; 2. da je blago že uvoženo, kar se dokazuje s predložitvijo aviz, tovarnih listov itd. Na prošnje, ki ne bi vsebovale teh dokazov, se odobrenja za uvoz ne bodo izdajala.

x Švicarska prometna centrala v Curliu naznanja, da ni v Švici za promet turistov niti luksuznega davka niti davka za prebivanje. Posamezna zdravilišča zahtevajo zmerne zdraviliške takse, katerih iznos se uporablja za posebne uprizaritve (orkestre, igre, sporte itd.). Zdraviliška taksa upravičuje za prosti dostop v zdraviliške dvorane, za znižane cene pri koncertih, predstavah, muzejih itd., ter znaša od 10 do k večjem 70 ota. dnevno. Tekom zimse sezone se ponekod, kjer imajo posebne sportne naprave, zahtevajo sportne takse v znesku od 2 Fr do 7 Fr na teden. Znatno število zdravilišč sploh ne zahteva nobenih taks.

x Oddaja gradbe državnih poslopij v Učicah. Dne 23. okt. 1922 od 11. do 12. ure predpoldne se bo vršila v pisarni gradbene sekcije v Učicah ofertalna obravnava glede oddaje gradbe državnih poslopij v Učicah. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

x Dobava postelj. Dne 20. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne se vrši v pisarni Uprave vojne odece I. v Beogradu javna ustmena ofertalna licitacija glede dobave 30.000 vojaških postelj (s po 3 deskami). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

x Oddaja adaptivskih del. Dne 19. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne se vrši pri Inženirskem odeljenju komande IV. armijske oblasti v Zagrebu (Jezuitski trg 4) druga pismena ofertalna licitacija za adaptivski del v Jelačičevi vojašnici v Zagrebu. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

x Urad za inozemsko trgovino v New Yorku. Merchants Association v New Yorku je organizacija za pospeševanje trgovine med Zedinjenimi državami in inozemstvom, ki ima poseben oddelek za zunanjo trgovino. V organizaciji je včlanjenih nad 600 večjih tvrdk, uvoznikov, izvoznikov, industrijalcev, bankirjev, skratka zastopnikov vseh panog trgovske podjetnosti New Yorka. Organizacija se pa ne bavi neposredno z nakupom ali prodajo, ampak pomaga samo pri vzpostavitvi trgovskih stikov med Newyorškimi in inozemskimi trgovci. Organizacija vabi vsakoga, ki želi v New Yorku kaj nabaviti, ali pa tam kaj prodati, kdor želi imena tvrdk te ali one panoge iz gospodarskih krogov New Yorka, da se obrne na organizacijo ter da ji sporoči svoje želje. Informacije se dajejo brezplačno. Naslov organizacije je: The Merchants Association of New York, New York, 233 Broadway.

Sokolstvo.

x Kolo jahačev sokolskega društva v Mariboru prične z novim tečajem v jahanju in se vabijo bratje, ki se ga nameravajo udeležiti, da se prijavijo br. Novaku v Narodnem domu. Priglasiti pa se morejo le oni, ki so člani kakega sokolskega društva. Prva vaja v nedeljo, 15. t. m., zbirališče točno ob 1/8, uri v Narodnem domu. Zdravo! Načelstvo.

Sport.

x ISSK Maribor : MAK. V nedeljo dne 15. t. m. se odigra na igrišču »ISSK Maribor« v ljudskem vrtu zadnja jesenska prvenstvena tekma. Igra obeta biti jako zanimiva ker imata oba nasprotnika enako število točk ter bosta nastopila z najboljšimi močmi. Igra se prične točno ob 1/15, uri.

Objave.

x Predstava Wintari, znanega eksperimentalnega psihologa, se vrši dne 20. in 24. t. m. v Götzovi dvorani. G.

Wintari bo predvajal pri tej predstavi najnovejšo iznajdbo na tem polju ter vprizoril par zanimivih in presenetljivih poskusov. Predprodaja vstopnic pri Zlati Brišnikovi in Höferju.

x Koncert z izbornim programom namerava prirediti dne 28. t. m. v Götzovi dvorani več domačih umetnikov. Predprodaja vstopnic po 25, 20, 15 in 10 dinarjev pri Höferju v Šolski ulici.

x Vabilo k veselici ob proslavi 25letne obletnice delavskega kolesarskega društva in vinski trgovci, ki se vrši v nedeljo dne 15. oktobra 1922 v vseh prostorih Götzove dvorane. Predprodaja vstopnic v trafiki na Grajskem trgu. Začetek ob 16. (4.) uri. Za obilen obisk uljudno prosi odbor.

Glasovi o gospodarski krizi na Češkem.

II. Českoslovaška industrija v gospodarski krizi.

Dne 16. t. m. je zborovala Osrednja Zveza českoslovaških industrijcev. Predsedstvu olomuške krajeve skupine je bilo naročeno, da izdela memorandum o stališču industrije napram trenutni gospodarski krizi. Spomenica je veleznimiva in ne bo škoda, če si jo ogledajo tudi naši gospodarski krogi.

Ne da se tajiti — pravi spomenica — da je industrija prav tako kakor vsak drugi gospodarski činitelj dolžna sodelovati na premaganju gospodarske krize, katere počutki segajo sicer nazaj do leta 1920, ki pa se oficijelno priznava šele izza rapidnega dviga češke krone na 18 centimov.

Ako se industriji očita, da nič ne pripomaga k izboljšanju, potem dokazuje to ali popolno nepoznanje gospodarskih in produkcijskih razmer ali pa hudobnost. Malo bo posamnih podjetnikov in seveda še manj industrijskih panog, ki bi v zadnjih mesecih ne bile zavedno delale brez dobička na eni strani v nadi, da gre za trenutno, kratkodobno slabo stanje, na drugi strani pa v svesti si odgovornosti za obrambo popolnega gospodarskega prevrata, ki bi z ustavitvijo industrijske produkcije brezpogojno nastopil. Nenaradni narastek krone pa je našel našo industrijo tako oslabiljeno, da njene moči niso več zadostovale za premaganje kritičnega štadija.

Naglasili smo že, da je naša dolžnost, pomagati pri premaganju krize, in če trdimo, da se industrija te dolžnosti popolnoma zaveda, ponovimo samo, kar so že odlični zastopniki našega stanu javno povedali. Premaganje današnje krize pa je tako težek problem, da ne zadostuje dobra volja posamnika, treba dejanj in tu vidimo znatno razliko v postopanju posameznih gospodarskih činiteljev. Dočim industrija že dolgo prinaša najtežje žrtve v izvrševanju tega, kar ji hočejo drugi danes naprtiti, je kmetijstvo začelo šele v zadnjem času se prilagoditi razmeram, državni obrati pa, zlasti železnice, odklanjajo še tudi sedaj vsako udeležbo na procesu ozdravljenja. Končno je treba opozoriti še na en faktor: valutno špekulacijo, ki doslej ni popustila v vzmerniranju vsakega realnega podjetja in ki je gotovo sokriva na današnji kritični situaciji.

Industrija v svoji celoti — priznamo tudi izjeme — se stalno prilagodiše stalnemu naraščanju naše krone, ona to mora, ker je k temu prisiljena na eni strani po svojem pretežno izvoznem značaju, na drugi strani pa po neizprosni gospodarskem zakonu, po katerem slabo povpraševanje v zvezi s padanjem cen iz inozemstva uvoženih surovin izziva najostrejšo konkurenco. Če torej zahtevamo, naj tudi vsi drugi gospodarski činitelji končno prično se prilagoditi, zahtevamo nič več in nič manj, kakor da mora ta dolžnost veljati za vse in ne samo za nas.

Ni druge pomoči; tudi ti činitelji se morajo podvreči naravnemu gospodarskemu zakonu, po katerem se v časih depresije s pridržanjem visokih cen ne zviša ne promet in ne dohodek, bodisi pri blagu, transportu ali davkih; nasprotno mora vzdržanje pretiranih zahtev depresijo naravno jačiti in tako zmanjševati absolutne prejemke.

Iz vsega tega je razvidno, da zahteva, ki jih je stavila českoslovaška industrija, niso le v celoti upravičene, ampak tudi minimalne in da moramo vztrajati pri zahtevi, da se izpolni.

nost polagamo na ureditev bančnih pogojev za industrijske kredite. Zadolženje industrije pri denarnih zavodih se seveda ne da izbrisati, ako pa moramo po popolnoma spremenjenimi valutnimi razmerami celo neznansko breme dolgov še naprej nositi, gotovo ni pretirana zahteva, da banke, ki vsled prirastka vrednosti teh večinoma v času nizkega stanja naše krone nastalih dolgov vlečejo zase in za svoje vlagatelje velike dobičke, znižajo vsaj obrestno in provizijsko mero na znosno stopinjo. Čudimo se, da se banke protivijo tej ureditvi, dasi jih vodijo narodni gospodarji, ki morajo v čezmerni obremenitvi industrije videti nevarnost zase in za celo naše gospodarsko gibanje. Rezultata posvetovanj bančne zveze ne moremo smatrati zadovoljivim in smatramo torej za potrebno, da mislimo na odpravo.

Pravočasno prilagodenje višine delavskih mezd, kateremu se ne moremo izogniti, naravnost predpostavlja, da naravnemu razvoju v tej smeri ne smejo stati na poti kolektivne pogodbe z dolgi odpovednimi roki. Izvedba redukcije mezd se mora seveda prilagoditi individualnim razmeram dotične produkcijske panoge oz. produkcijskega ozemlja. Razveseljivo je, da padanje cen živil omogoča izvedbo prilagodenja mezd, in industrija se nadeja, da ne bo prisiljena k temu, da bi morala radi prepočasne orientacije nekaterih distribucijskih činiteljev na tem polju seči po samopomoči.

Dasi nas deflacijski proces meče iz krize v krizo in je vsled stalnih pretreslajev ves gospodarski organizem oslabiljen, je industrija pripravljena smatrati naraščanje naše krone kot dejstvo, ki se da s sveta spraviti.

Zeleti krizo ali jo kot sanacijsko sredstvo izzvati, pa bi bila nevarna metoda kajti vsaka kriza lahko vodi h katastrofi. S tega čisto praktičnega vidika želimo končno stabiliziranje našega kronskega tečaja, in le, če bomo videli, da se ne greši proti temu postulat, se bomo zopet mogli odločiti za nakup surovin in za produkcijo na lastni riziko. Pod drugimi predpogoji bi bila taka odločitev lahko miselna in kazniva, ker ne vemo, ali ne bi žrtve, ki bi jih zahteval ponovni naraščanje krone, presegale naših moči.

Končno izrecno povdarjamo, da ne zahtevamo od države nič drugega nego boljše produkcijsko politiko gospodarskih ministrstev in stavimo sledeče konkretne predloge:

1. Odpravi ali vsaj 50% se naj zniža premogovna davščina in brezpogojno se naj odpravi ta davščina na koks. Izpadek dohodka se naj izenači z obdržanjem dozdajnih cen za predmete tobačne režije.

2. Znižajo se naj nevzdržne železniške tarife ne samo za živila, ampak brezpogojno tudi za izvozno blago in surovine, kar je izvedljivo pri ekonomični izrabi nameščencev, reorganizaciji obrata, odpravi premogovne davščine in odpravi režijskega premoga.

3. V državni upravi se naj uvede dobro gospodarstvo, reorganizira se naj obrat v vseh državnih podjetjih, zlasti se pa naj sčasoma opuste vsa ona državna podjetja, ki so izključno oskrbovalni zavodi za nameščence in za katere morajo po nepotrebnem prispevati vsi davkoplačevalci.

4. Izvede se naj močan pritisk na bančne zavode, da bodo znižali obrestne in provizijske postavke.

5. Pritegnejo se naj kompetentni zastopniki industrije k vsem pogajanjem glede znižanja carinskega koeficienta, katero se mora z ozirom na to, da bodo v prehodni dobi krize mnoge industrijske panoge težko pretresene, izvesti z največjo previdnostjo.

Iz sodobne Rusije.

Proletarski Petrograd.

V Stokholmskem listu »Dagens Nyheter« opisuje E. P. Brusewitz svoje vtise, ki jih je dobil na potovanju po Rusiji, zlasti pa o Moskvi in Petrogradu. Mrtvaško spanje, v katerem se je Petrograd potapljaj še l. 1920, je minilo in ruska prestolnica se zopet drami k novemu življenju. Povsod je polno življenja in nemira, avtomobilov in luksuznih kočij. Zvečer se je sprehajal po Njevskem prospektu. Kakšno valovanje sprehajajočih se in flirtirajočih gospodov in dam! Ob vhodih v biografije valovi morje luči in buči. Na Mihajlovski naznanja dolga vrsta električnih žarnic, da je vsa

Kakor ptič Fenix iz pepela razkošni Hotel d'Europe. Zdi se ti, da si bil nepričakovano prestavljen pet let nazaj. Ravnoisti vestibul, iste razkošne preproge, isti beli mramor. Hotelski gostje prihajajo in odhajajo, gospodje in odlične dame z roko v roki. Vrtar menjuje — kakor nekoč — švedske krone z rublji. En rubelj — danes se mu pravi en milijon — za eno švedsko krono. Na levo leži luksuzni bar s publiko trgovcev, debatirajočih med seboj, kako si človek v par urah pridobi premoženje. V prvem nadstropju se nahaja ena najelegantnejših svetovnih jedilnic z bučnim orkestrom in s kipečim šampanjcem.

Teden dni zadostuje, da si človek ustvari iz nasprotujočih si sodb in nazorov lastno mnenje o Petrogradu in Rusiji. Petrograd napravi na tujca vtis pacienta, ki je prebolel težko operacijo in se buči iz narkoze, odpira oči, se začneja gibati. Življenje se vrača in tok krvi postaja vsak dan silnejši.

Tako napolnjenih pekarn, kakor jih vidiš danes, ni bilo v Petrogradu pred revolucijo. Za eno švedsko krono (en milijon rubljev) dobiš v slaščičarnah na Njevskem par skodelic toplega mleka ali čaja s toliko prelepih belih hlebkov, da jih težko sneš k nemu zakusku. Kosilo table d' hote v treh izmenjavah, prvo vrsto, stane v Grandhotelu 5.50 švedskih kron, v manjših restavrantih pa en en milijon rubljev. Plače so bile doslej skromne. Ženske zaslužijo mesečno 50, največ 250 milijonov, moški 60 do 500 milijonov, vodilni uradniki celo 5000 milijonov rubljev, torej 5 milijard.

Ni tedaj čuda, če bereš vsakemu človeku na obrazu veselje, da je Petrograd zopet oživel in da je najtežja preskušnja premagana. Prejšnji strah je v splošnem izginil. Odkrito se kritizira to ali ono, vendar pa — pristavljajo — »revolucija je minula in se začneja nepo« (nova gospodarska politika). Večji trgovci pa še vedno čutijo, da so na vladi komunisti in se sleherno znamenje novega omejevanja zasebne podjetnosti beleži z največjo točnostjo.

Zboljšanje gospodarske situacije, ki je v zadnjem času res nastopilo in še nastopa ni prizadelo vseh slojev, enakomerno. Najboljše se godi spekulantom, ki so se razmnožili kakor gobe po dežju. Njihovo glavno zbirališče je sedaj Hotel d' Europe — kakor je bilo pred 1. 1917. Podčrtati je treba, da imajo ti gospodje danes večje dobičke kot so jih imeli kdaj prej.

Toda kakor jih naglo dobivajo, tako jih naglo izgubljajo. Šampanjec je v Petrogradu zelo drag, še dražje pa so karte. V palači »Splendide« izgubljajo stotine ljudi vse, kar zaslužijo. Razkošje, ki vlada v tej palači, se ne da opisati. Lift, širok kakor soba, nosi prihajajoče v najvišje nadstropje, kjer je sedež kvartopircev. Zamorec odzame klobuk, livrirani sluga pa odpelje gosta v dvorano. V velikih dvorinah sede gospodje in gospe iz nove ruske aristokracije (verziške) in igrajo. Najmanjša kavcija je 20 milijonov. Celi zvezki milijonskih bankovcev krožijo med igralci. Tu sede siti, zadovoljni in ravnodušni, izgubljajo pri eni sami igri celo premoženje, dočim si tam zunaj — v ogromni ruski državi — milijoni ljudi pritrjujejo najpotrebnejše živlenske potrebščine. Med tem ko milijoni ruskih mušikov pogrešajo ovsenega kruha, se verziška aristokracija, tolerirana — seveda — od rdečih vlastodržcev, sladi s kavijarjem, grozdiem, najfinejšimi ribami in s šampanjcem.

Evo to je Petrograd, prebujen k »novemu« življenju!

Kako izgleda boljševiška armada?

Zanimive informacije o razmerah v boljševiški armadi, ki jih v naslednjem objavljamo, prepuščajoč odgovornost avtorju, nam podaja J. Popov, ki je kot poročevalec ameriške mednarodne agenture bival zadnjih šest mesecev v sovjetski Rusiji in proučeval tamošnje socialne, gospodarske in vojaške razmere. Dasi J. Popov, poteka iz stare ruske plemenitajske rodbine in je bil služil v carski armadi kot konjeniški častnik, si vendarle prizadeva biti objektivni in stvarni, kakor se to spodobi za mednarodnega novinarja. Zato so njegova izvajanja o rdeči armadi v marsikaterem oziru zelo zanimiva.

Popov piše: »Rdeča armada je vznemirjena«. — »Nekoliko moskovskih polkov se je uprlo«. — »Več divizij na ruskem jugu je zapustilo zastavo«. — Take in podobne senzačne vesti se pojavljajo prav pogosto v evropskih in ameriških listih. Ravno kar sem se vrnil iz Rusije, kjer sem bival šest mesecev. V tem času sem se mogel prepričati, da so take vesti mogoče le iz tega vzroka, ker imajo nekateri krogi povsem napačne pojme o značaju in sestavi rdeče armade.

Rdeča armada šteje sedaj okroglo en milijon mladih mož v starosti od 18 do 23 let. L. 1917., v času, ko je izbruhnila ruska revolucija, so to bili komaj 13 do 17 letni fantje. Ko so se začeli zanimati za razmere v svoji domovini, ali z drugimi besedami: ko so začeli misliti politično, je bila sovjetska vlada toliko kot gotovo dejstvo.

Ti kmečki sinovi tudi danes niso zreli, manjka jim vzgoje, a njihovo obzorje je upravljal otročje. Njihovo razmerje s sovjetsko vlado je tako medlo, da niti ne vedo, so li za boljševike ali proti boljševikom.

Služijo pač sili, ki jih oblači in hrani. Rdeče armade tedaj ne smemo smatrati za politični činitelj, kakor se to večkrat dogaja, zlasti ne v tem smislu, da bi bila sovjetska armada sposobna za kako samostojno dejanje. Je nepolitična, indiferentna in zadovoljna armada.

Ruska armada je oskrbovana primeroma dobro. Iz za ruskopoljske vojne si Trockij prizadeva, da kar najbolj dvigne fizični in vojaški nivo svoje vojske. Njegov trud ni bil zaman. Zato pa je popolnoma napačno, če kdo piše: »v rdeči armadi se kuba upor«.

Preskrba armade je organizirana na ta način, da za vsaki polk skrbi ena ali druga vladna institucija, veletrgovska zveza, trust ali rudnik. Podrobni podatki so še skrivnost, ki je Trockij ne izda. Celotna 11. komunističnem kongresu je odklonil vsaka pojasnila o podrobnem ustroju rdeče vojske. Dejstvo je, da za najmanj 60% cele armade ne skrbi država, marveč se izdatki krijejo iz zasebnih virov; vzdrževanje vojske tedaj ne obremenjuje praveč sovjetskih financ. Nedvomno je preskrbovalni načrt ena najduhovitejših misli, kar jih je kdaj pokazal Trockij kot organizator.

Izven Rusije se pogosto sliši, da rdeči vojaki hodijo v »cunjah«, da trpe pomanjkanje, nimajo obuval; drugi pa zopet trde, da so rdeči polki opremljeni upravn razkošno.

Ne velja ne eno in ne drugo. Rdeča armada ne hodi v cunjah in tudi razkošno ni opremljena. Resnica je v sredi: Vojaki so oblečeni dobro in čisto, če jih presojamo po ruskem merilu. — Nedvomno je sedaj znatno boljše kot je bilo v letih 1918—1921. To velja tako o oddelkih v velikih mestih kakor o četah, ki so razdeljene po gubernijah.

Obiskal sem nekoliko vojaških akademij in primerjal njih organizacijo z organizacijo predvojnih vojaških zavodov. Seveda je danes dokaj slabše kot je bilo v tistih časih, vendar pa razlika sama na sebi ni tako ogromna kakor bi bilo pričakovati. Vojaške barake so nesnažne in smrdljive. Toda ruske vojaške barake so bile v vseh časih enake.

Kako pa so sestavljeni častniški zbori? Tudi tukaj je treba javno mnenje nekoliko popraviti. Ni res, da se 80% častnikov rekrutira iz stare carske armade. Približno 90% odstotkov frontnih častnikov se je izšlo iz zadnjih letih, potekajo pa iz delavskih in kmečkih slojev. Starih častnikov ne služi več kot 10%.

Drugače je v generalnem štabu, kjer je namesčenih čez 80% odstotkov starih carskih oficirjev. Pri polkih, zlasti v vojaških akademijah, katere vodi kot tehnični vodja bivši carski častnik, je nastavljen tudi poseben »komisar«, ki poveljnika nadzoruje.

Mimogrede bodi omenjeno, da je bila ta metoda vpeljana pri večini sovjetskih vladnih zavodov, kakor tudi v tovarnah in delavnicah: na čelu stojita zmiraj dva moža — eden, pravi strokovnjak, ki vodi delo in drugi, nominalni predstojnik s političnim vplivom, seveda komunist — ki nadzoruje prvega.

V vojaških akademijah ima častnik naloge poučevati gojence v vojaških vedah, dočim jim komisar vceplja komunistično modrost. V celoti smemo reči, da se je ta sistem obnesel. Carski častnik in sovjetski komisar se gledata kakor pes in mačka, ter intrigirata drug proti drugemu, ampak Trockij doseže svoj cilj: dobro organizirani in komunistično orientirani častniški naraščaj. Dejstvo je, da si je Trockij v zadnjih petih letih vzgojil zbor 30.000 do 40.000 častnikov, ki potekajo po ogromni večini iz kmečkih vrst. To je faktor, ki je z njim treba računati.

Se li nahajajo v rdeči armadi nemški častniki?

Tekom šestih mesecev, ki sem jih posvetil proučevanju ruskih razmer, sem se pogosto pečal s tem vprašanjem in lahko odgovorim negativno, dopuščam pa nekatere izjeme. Nekoliko nemških častnikov je res raztresenih po ruskih polkih. Pa to so ljudje, ki doma nimajo posla — pustolovci.

Nemce srečujemo kot instruktorje v vojaških akademijah, ti pa so danes ruski podaniki. Ne moremo tedaj govoriti, da bi boljševiki namenoma nastavljali Nemce in jih uporabljali za reorganizacijo rdeče armade.

Dejstvo je, da bi sovjetska vlada odklonila vsak podoben predlog, če ne iz drugih vzrokov, pa že zaradi tega, ker je v Rusiji kakor tudi na Poljskem globoko vkoreninjen upravn histerični strah pred vohuni. Ta strah je tuptam neskončen. Prištevamo ga med najznačilnejše pojave današnjega življenja v Rusiji. Slehernega tujca srečujemo z nezaupanjem, vsak je na tihem osumljen vohunstva. Spričo takega stanja je seveda izključeno, da bi Trockij dovolil tujim častnikom, pa najsi bodo tudi Nemci, vpogled v skrivnosti rdeče armade.

V aprilu je Trockij podal nekoliko številok o rdeči armadi. Izjavil je, da šteje približno en milijon mož. Pomorščakov je 35.000. Izmed vojakov je 100.000 mož z višjimi šaržami vpisanih med redne člane komunistične stranke. Te številke so nedvomno avtentične. Trockij nima povoda jih zmanjševati.

Vat. Večja stalna armada je v Rusiji neverjetna in tudi nemogoča.

Rdeča armada je bila znova uniformirana. Vojaki nosijo zavihane tatarske kape, rdeče hlače in sive bluže s tremi rdečimi traki čez prsi. Kavalerija ima modre trake. Službene distinkcije nosijo na levem rokavu.

Trockij je praktičen politik, zato pa obdaja svojo armado z večjim vnanim sijajem kot je to bilo doslej v navadi. Mož pač zna, da vojakom ugaajajo lepe uniforme in da vplivajo na svoje rojake. Napoleonska metoda! Sploh pa bi se cela ruska armada s Trockim vred najlažje uvrstila pod pojem »napoleonada«.

Trockij je priznani voditelj armade. Upravičeno smemo reči, da ga vojniki ljubijo. Kamenjev igra le podrejeno vlogo. Lebedjev, načelnik generalnega štaba, ima velik vpliv. Ostali voditelji Budennij, Tulačevskij in drugi ne stoje preveč v ospredju. Nahajajo se pri svojih armadah. Brusilov živi sam zase v Moskvi.

Če gremo po moskovskih in petrograjskih ulicah, vidimo povsod vežbojoče se vojake. To nam vsiljuje vtis, kakor da se Rusija pripravlja na vojno. Mislim pa, da je ta sklep nepravilen.

Boljševikom ni treba še dokazovati, da bi bila nova vojna usodepolnega pomena zanje, zato se ji hočejo izogniti za vsako ceno.

Vendar pa imajo svojo armado vedno pripravljeno za boj. Rdeča armada je danes edina na svetu, ki bi šla za Trockim ali za katerikoli boljševiškim voditeljem na vsako bojišče — če treba, tudi na konec sveta. Ruski vojak gre, kamorkoli mu kdo ukaže: iz Moskve v Pariz ali v Peking. Njemu je vseeno — gre slepo, nemo, pokorno.

To je vzrok — in sicer edini vzrok — zakaj je ruska armada činitelj, ki je z njim treba računati.

Tega ne pozabimo!

Glavni urednik: Radivoj Rešar
Odgovorni urednik: Rudolf Ozimec

PATRIA

Veterinarska uprava | Državna kontrola

Brzojavi: PATRIASERUM SUBOTICA | SUBOTICA 60 - BEOGRAD 753

ZAŠČITNA ZNAMKA

ZAVOD ZA PROIZVAJANJE SERUMOV BEOGRAD-SUBOTICA

PRVI DOMAČI PROIZVOD

ki proizvaja in razpošilja zaščitno in zdravilno cepilo in serum v vsaki količini in vedno v svežem stanju zoper sledeče bolezni: BEDRENICA (VRANIČNI PRISAD), SVINJSKA KUGA, SVINJSKI VRBANAC (RDEČICA), SVINJSKA SEPTIKEMIJA (ZARAZA), KOLERA PERUTNINE, ŽDREBEČAK (SMOLIKA), EPIDEMIČNI POBACAJ (POMETAVANJE), PETEHIJALNA GROZNICA I. T. D.

Proizvajamo nadalje MURINO za pokončavanje miši in RATINO za pokončavanje podgan.

Brezplačno stavljanje diagnoze | Brezplačne strokovne informacije

Zahtevajte povsod, TABOR!

Pošteno in zanesljivo raznašalko za „Tabor“ išče Mariborska tiskarna d. d.

Vse vrste perila za gospode in dame, kakor

srajce, hlače, pyjame, opreme za no, veste, otroško perilo, kombinacije itd.
 Izdeluje po najnižjih dnevnih cenah
Ljudmila Jackner
 MARIBOR, Koroška cesta št. 31.

4-2 **Dr. MINÁŘ,** 1898
 specialista za kirurške in ortopedične bo-
 lezni (prirojene in posledice kostne tuberkuloze)
 ordinira
 v LJUBLJANI, Trg Tabor 3, telefon 280.

Vaselina in krema
 za čevlje, baterije za žepne svetiljke, galan-
 terijo in drobnarijo na drobno in debelo -
Drago Rosina, Vetrinjska ul. 26.

Trgovci pozor! 4-3 1844
 Velika zaloga prvovrstnih mesnih konzerv iz
 tovarne konzerv in mesnih izdelkov v Vrhniku
 po najnižji dnevni ceni. Zastopstvo za Maribor
 in Dravsko dolino: „Viljem Linninger & Co.“
 Maribor, Cankarjeva ul. 1. Telefon šte. 55
 Brzjavni naslov: „Linningerkomp. Maribor.“

Električno podjetje
M. LEBEN, Ptuj
SLOVENSKI TRG 3.

Gradba elektrarn, električnih krajevnih omrežij in in-
 stalacij v hiše ter tovarne. Splošna popravila elek-
 tričnih strojev. Tehnični nasveti in proračuni. Toč-
 na in kulantna postrežba, cene zmerne. 1818

Obiščite trgovino **A. VICEL**, Maribor, Glavni trg 5
 Tu dobite v največji izbiri težke email posode la. znamke Goliath
 kakor tudi lahko česko blago in vltito železno email posodo
 razno stekleno, porcelanasto in majolično posodo. — Pri event
 nakupu se bo lete prepričali, da je v trgovini blago dobro, trpežno
 Na debelo 1705 10-4 Na drobno

Seno, slamo, drva, premog, žito,
 krompir, sadje in druge deželne
 pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ**
OSET, Maribor, Aleksandrova cesta
 št. 57. Telefon št. 88. 1328

SOLO-PETJE

poučuje zasebno **M. Radeva**,
 profesorica Glasbene Matice,
 absolv. konservatorija v Pragi.
 Informacije daje med 10.—12. u.
 Čopova ulica šte. 10, I. nadstr.
 (Pri Vinorejski šoli). — 1979

Zimsko perilo
klobuki
 1954 10-3 **dežni plašči**
 dežniki, copate, nogavice, rokavice, samovez-
 nice, razno modno in galanterijsko blago v
 veliki izbiri in najceneje pri
JAKOB LAH, Glavni trg 2.

Ugodna prilika

za nakup po nizki ceni.
 1 osebni avto „Puch“ 11-15 HP. — 1 tovorni avto
 „Nesselsdorfer“ 35 HP 5 ton. 1 motorno kolo „Puch“
 6/7 HP. 1 bencinmotor 4-5 HP. — Stanitz & Hergouth,
 Maribor, Slomškov trg šte. 14. — — — 1976 2-1

Krompir

vsako množino po **K 5 kg** se bode oddajal
v erarskem skladišču
 nasproti Franzovega mlina od 16. oktobra 1922
 naprej dnevno od 15. do 17. ure. — 1973 2-1

BERSON

Dobiva se v vseh boljših trgovinah usnja in na debelo pri:
BERSON-KAUČUK D. D. Zagreb, Wilsonov trg 7.
 1986 8-1

Naznanilo preselitve.

Cenjenim mojim odjemalcem vljudno naznanjam, da
 sem mojo trgovino s

sedlarskim, jermenarskim in torbarskim blagom

preselil iz dosedanjih prostorov v hiši gospoda J. N.
 Šoštarica na Aleksandrovi cesti 13, ozir. Cankarjeva
 ulica šte. 1, še nekaj korakov dalje ravno v isti hiši,
 kjer je bila preje veletrgovina „Merkur“. — Pri tej
 priliki se toplo zahvaljujem za dosedanje zaupanje
 ter se priporočam za nadalje. Spoštovanjem

1936

Ivan Kravos.

? 2. decembra 1922 ?
 v Götzovi dvorani.

OTVORITVENO NAZNANILO

Dovoljujeva si naznaniti cenjenemu občinstvu, da sva otvorila na
Slomškovem trgu šte. 14

trgovino z vsakovrstnimi stroji

kakor lokomobile, parne stroje, motorje,
 kolesa, poljedeljski stroji, stroji za obdelavo
 lesa za parne in vodne žage, stroje za kolarje,
 mizarje itd. kakor tudi vse k tem strojem
 spadajoče in rezervne dele. — Stroji se
 dobavijo promptno franko skladišče Maribor,
 kakor tudi po naročilu. — Skrbela bova za
 točno in solidno postrežbo ob najnižjih cenah
 ter si prizadevala ustreči vsem željam svojih
 cenj. odjemalcev. — Za obilna naročila se
 priporočata

STANITZ & HERGOUTH
 Maribor, Slomškov trg št. 14

KNJIGOVEZNICA

MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJŠE UREJENA, SE
 PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
 OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
 VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-
 JOČA DELA.
 IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Zaloga čevljev
 lastnega izdelka

Dragotin Roglič, Koroška cesta šte. 19, Maribor
 Komisijska zaloga pri Betki Lešnik, Gosposka ul. 14

:: „KARO“ ::
 varstvena znamka

Mala oznanila.

Gospodična, 17 let stara, želi brezplačno praktirati v boljši gostilni ali restavraciji v kuhinji. Pomaga lahko tudi druga dela. Naslov pove uprava. 1947 2-2

Trigljenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Isalne stroje, nove in rabljene, dobavlja American Import Company, Maribor, Koroska c. 24. 1853

Lonilni jermeni iz najboljšega usnja, v vseh idejih širinah, takoj dobavne pri Iv. Kravos, Aleksandrova c. 13, telefon interurban 207 10-1868

Šuhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje trdka Sira-Rant, Kranj, telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za ponudbe gob z vzorci. 1403

Trivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 32 se priporoča. 3

Lovski pes, rujavo-bele lise, sliči na ime „Heck“, zbežal. Se odda proti nagradi v Slovenski ulici 2-I. 1970 2-2

Kredence z marmornato ploščo 2000 D, salonska garnitura 460 D, postelja z madracom 500 D, nočna omarica 250 D, velik umivalnik z ploščo 560 D, pisalna miza 150 D, zimski sušilnik 250 D, 2 omari à 250 D. Vpraša se: Rotevki trg 8, I. nadst., levo. 1969

Priporočam s tem cenjenim damam svoj modni salon, posebno izdelovanje kostumov in plašev. Albina Jarc, Cankarjeva ulica 15, II. nadst. 1965 2-2

Dva dijaka ali uradnika, ali pa dve gospodini, se sprejme na stanovanje z dobro hrano. Električna luč, prestavni vhod. Vprašati v trgovini Gajeva ulica 15. 1963 2-2

Spalna soba in steklena na prodaj. — Vprašati: Aleksandrova cesta 45, II. nadstropje, vrata 31. 1953 2-2

Odda se s 1. novembrom postelja za gospodično. Vprašati: Majška cesta št. 14 v tobačni trafiki. 1952 2-2

Omara za led, dvojna, za dva soda in tečljina miza se takej prodaja. Ponudbe na Zwitter, Maribor, Stritarjeva ulica 5. 1951 2-2

Na prodaj: 2 zimska moška plašča, moška obleka, par škornjev, deklški kostum, ženska jopca (Jacke) in bela bea. Naslov pove uprava. 1940 2-2

Lepa, masivno sidana dvostanovanjska vila v bližini parka v Mariboru na prodaj. Vpraša se: Kopitarjeva ulica št. 6-I, desno. 1950 3-2

Dobro mleko se dobi v mlekarini Ivana Geleha, Slovenska ulica 16. 1944 10-5

Površnik, skoraj nov, srednje velik, se ceno prodaja. Krojač Peretič, Maribor, Vetrinjska ulica. 1959 2-2

Prodaja se: 2 postelji iz mehkega lesa, otroški voziček in velik zaboj, vse v dobrem stanju. Tvorniška cesta 22-II, stanovanje št. 6. 1978

Išče se dobrasrčna redhina brez otrok, ki bi sprejela 16 mesecev staro deklico za svojo ali pa na obisk proti mali odškodnini. Ponudbe pod „Ravna vdeva“ na upravo „Tabora“. 1983

Iščem klet ali skladišče za deželne pridelke v mestu. Ponudbe na Ivo Sušnik, Maribor, Slovenska ulica 15. 1984

Dve zimski sušilnici, rujava in črna, površnik, damski velour klebuk, skunks ovratnik in maf, ura budilnica in velika palma. Gosposka ul. 50, vrata št. 6, od 8. do 10. in 13. do 16. ure. 1987

Močan krojaški stroj se ceno prodaja. Lajterberg 214, Škofova pristava. 1987

Hiša z vrtom se takej prodaja. Vprašati je pri gospe Rank, Cankarjeva ulica št. 9, Studenca. 1989

Lepo posetje na prometnem kraju v bližini mesta, z lepo stanovanjsko hišo, velikim gospodarskim poslopjem, za vsako trgovino ali obrt primerno, 10 oralev zemlje in lep sadenik, se takej za ceno 300.000 Din. prodaja. — Vprašati pri F. Rigler, Pragersko. 1990 2-1

Tovarniška zaloga češkega in angleškega manufakturnega blaga se dobi po najnižjih cenah pri J. TRPIN, MARIBOR Glavni trg št. 17. — 1473

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

V nedeljo, dne 15. oktobra 1922 ob 10. uri predpoldne se vrši na dvorišču pivovarne Götz 1960 2-2

prodaja paviljonov posamezno ali tudi skupno.

FILMSKA REKLAMA

Je najboljša reklama za vsakega industrijca, trgovca in obrtnika

SOLIDNO predstavljanje v Mariboru na gradu in v Ljubljani

NIZKE CENE 1935

FILMSKI REKLAMNI ZAVOD MARIBOR, SLOVENSKA ULICA 15.

AMERIKANSKI Singer šivalni stroji

Singer igle

In nadomestni deli.

Lastna mehanična delavnica.

Singer oile, niti, svila itd.

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., Newyork.

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Maruličeva 5.

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica št. 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Velea, Bitolj, Kragujevac, Zajčar in Stip. 341

Zastopstva so v vseh večjih mestih.

Mar-Stan

rabi pisalni stroj, že rabljen pa dobro ohranjen, po ceni. Ponudbe: MAR-STAN, posredovalnica za preskrbo novih stanov, lokalov i. t. d., Maribor, Rotovski trg št. 1. 1980 2-1

Vedno sveže kislo zelje najboljša kakovosti

priporoča M. Berdajs 1974 Maribor. 6-1

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.

Losene pohištvo Železno pohištvo Tapeln. pohištvo Pisarn. pohištvo Posteljna oprava Preproge Zavese Blago zapohištvo Posteljno perje

Izvanredno nizke cene v zalogi pohištva

Karol Preis

Maribor

Gosposka ulica št. 30

Prihazova hiša

gar. Svoboden ogled

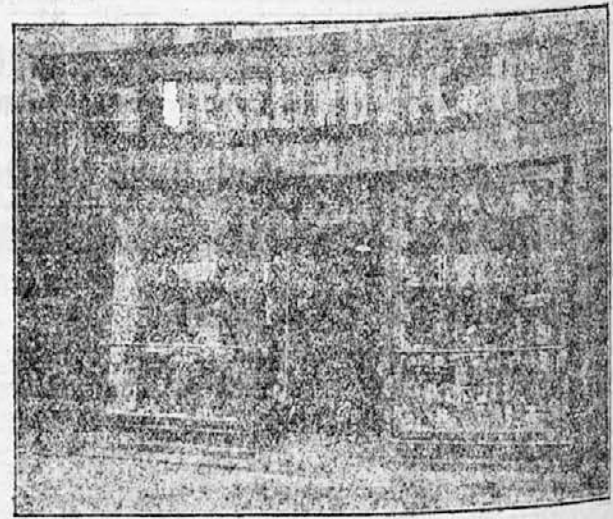
Genl. brezplačno

Genl. brezplačno

Genl. brezplačno

Genl. brezplačno

Znižane so cene v novo otvorjeni trgovini

Maribor, Gosposka ulica št. 26.

Vedno novo blago.

Železo vseh vrst traverze, cement, pločevino, žice in žičnike po najnižji ceni priporoča

Ivan Koražija, trgovina z železino na debelo

Maribor, Aleksandrova 23.

Telefon Interurban 313. Telefon Interurban 313.

SLAVENSKA BANKA

D. D.

Podružnica Maribor,

Aleksandrova cesta št. 11 (preje Jugoslovanska Union-Banka, oziroma Mariborska eskomptna banka.)

Zagreb Beograd

Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Monoštor (Baranja), Murska Sobota, Osijek, Sombor, Sušak, Sabac, Sibenik, Skofja Loka, Velikovec, Vršac.

Agencija: Buenos Aires (Argentina).

AFILIACIJE:

Budapest: Balkan Bank r. t.

Split: Jugoslovanska industrijska banka.

1933

Wien: Bankhaus Milan Robert Alexander.

Delniška glavnica in rezerve ca. K 200,000.000—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje